

SKUTKY APOŠTOLŮ

Budete mými svědky

První knihu jsem sepsal, drahý Teofile, o všem, co Ježíš začal dělat a učit až do dne, kdy byl vzat vzhůru poté, co skrze Ducha Svatého dal příkázání svým vyvoleným apoštolům. ³Těm také po svém umučení mnoha jistými důkazy prokázal, že je živý, když se jim po čtyřicet dní ukazoval a mluvil o Božím království. ⁴Když se s nimi sešel, přikázal jim: „Neopouštějte Jeruzalém, ale očekávejte Otcovo zaslíbení, o kterém jste mě slyšeli mluvit. ⁵Jan křtil vodou, ale vy budete brzy pokřtěni Duchem Svatým.“

⁶Ti, kdo s ním byli, se ho zeptali: „Pane, obnovíš už teď Izraelské království?“ ⁷Odpověděl: „Není vaše věc znát časy a doby, které si Otec ponechal ve své pravomoci. ⁸Přijmete ale moc Ducha Svatého přicházejícího na vás a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku, v Samaří a až na konec světa.“

⁹Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a zmizel jim z očí v oblaku. ¹⁰Zatímco se upřeně dívali, jak odchází do nebe, hle, přistoupili k nim dva muži v bílém rouchu ¹¹a řekli jim: „Galilejci, co tu stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který od vás byl vzat do nebe, se vrátí právě tak, jak jste ho viděli odcházet.“

V horní místnosti

¹²Tehdy se vrátili do Jeruzaléma od Olivetské hory ležící poblíž města – na vzdálenost sobotní cesty. ¹³Když přišli, vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali:

Petr,
Jakub,
Jan,

Ondřej,
Filip,
Tomáš,
Bartoloměj,
Matouš,
Jakub Alfeův,
Šimon Zélot
a Juda Jakubův.

¹⁴Ti všichni svorně setrvali v modlitbách a prosbách spolu se ženami i s Ježíšovou matkou Marií a s jeho sourozenci.

Nový apoštol

¹⁵V té době vstal uprostřed shromážděných učedníků Petr (bylo jich tam asi sto dvacet) a řekl: ¹⁶„Bratři, muselo se naplnit, co v Písmu Davidovými ústy předpověděl Duch Svatý o Jidášovi, který na Ježíše přivedl strážce, ¹⁷ačkoli patřil mezi nás a měl podíl na této službě.“

¹⁸[Jidáš za své špinavé peníze získal pole. Poté, co se oběsil, roztrhl se v půli a vyhrzly mu všechny vnitřnosti. ¹⁹Vědělo se o tom po celém Jeruzalémě, takže to pole dostalo v jejich řeči jméno Chakel-dama, totiž Krvavé pole.)

²⁰„V knize Žalmů je psáno:

Jeho příbytek ať zpustne
a zůstane neobydlený⁴
a Jeho pověření ať přijme jiný.⁴

²¹Jeden z těch, kdo s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš přebýval mezi námi, ²²od Janova křtu až do dne, kdy byl od nás vzat vzhůru, se proto musí stát spolu s námi svědkem jeho vzkříšení.“

²³Navrhli dva – Josefa Barnabáše, zvaného také Justus, a Matěje. ²⁴Potom se modlili: „Ty, Pane, znáš srdce všech

lidí. Ukaž, kterého z těch dvou jsi vyvolil, ²⁵aby měl podíl na této službě a stal se apoštolem namísto Jidáše, který se odvrátil a odešel, kam patří.“ ²⁶Potom losovali: los padl na Matěje, a tak byl připočten k jedenácti apoštolům.

Den Letnic

2 Když přišel den Letnic, byli všichni svorně spolu. ²Náhle se z nebe ozval hukot, jako by se řítíl prudký vítr, a naplnil celý dům, kde seděli. ³Ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, které se rozdělily a spočinuly na každém z nich. ⁴Všichni byli naplněni Duchem Svatým a začali mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.

⁵V Jeruzalémě tehdy pobývali zbožní Židé z každého národa na světě. ⁶Když se ozval ten hukot, sešla se spousta lidí a byli ohromeni, protože je každý slyšel mluvit svou vlastní řečí. ⁷Všichni žasli a udiveně se ptali jedni druhých: „Hledte, copak ti všichni, kteří tu mluví, nejsou Galilejci? ⁸Jak to, že tedy každý slyšíme svou rodnou řeč? ⁹Parthové, Médové, Elamité a obyvatelé Mezopotámie, Judska i Kappadokie, Pontu a Asie, ¹⁰Frygie i Pamfylie, Egypta i krajů Libye vedle Kyrény a příchozí z Říma, jak Židé, tak proselyté, ¹¹Kréťané i Arabové – slyšíme je mluvit našimi jazyky o velikých Božích věcech!“

¹²Všichni žasli a nevěděli, co si o tom myslet. Jeden druhého se ptali: „Co má tohle znamenat?“ ¹³Někteří se ale posmívali a říkali: „Opili se novým vínem!“

Bůh ho učinil Mesiášem!

¹⁴Tehdy vstal Petr s ostatními jedenácti a hlasitě k nim promluvil: „Židé a všichni, kdo pobýváte v Jeruzalémě, chci vám něco oznámit. Dobře mě poslouchejte: ¹⁵Tito lidé vůbec nejsou opilí, jak si myslíte – vždyť je teprve devět hodin! ¹⁶Děje se ale, co bylo předpověděno ústy proroka Joela:

- ¹⁷V posledních dnech, praví Bůh, vylíji svého Ducha na veškeré lidstvo. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši mladíci uvidí vidění, vaši starci budou snít sny. ¹⁸Jistěže na své služebníky a služebnice v těch dnech vylíji svého Ducha a budou prorokovat. ¹⁹Ukážu zázraky na nebi a znamení na zemi, krev a oheň a oblaka dýmu. ²⁰Slunce se obrátí v tmu a měsíc v krev, než přijde veliký a zjevný Hospodinův den. ²¹Kdokoli by však vzýval jméno Hospodina, bude zachráněn.“

²²Slyšte má slova, Izraelité: Bůh vám dokázal, kdo je Ježíš Nazaretský, když skrze něj mezi vámi konal divy, zázraky a znamení, jak sami dobře víte. ²³Když vám ho Bůh podle své jisté vůle a prozřetelnosti vydal, vzali jste ho a rukama bezbožníků ukřižovali. ²⁴Bůh jej ale vzkřísil a zprostil utrpení smrti, protože nemohl zůstat v její moci. ²⁵David o něm říká:

- „Hospodina vidím před sebou stále, je po mé pravici, nezakolísám. ²⁶Mé srdce je šťastné, můj jazyk zpívá, dokonce i mé tělo spočine v naději! ²⁷Mou duši neponecháš v říši smrti, svého svatého nevydáš rozkladu. ²⁸Cesty života jsi mi dal poznat, ve své přítomnosti mě sytíš radostí!“

²⁹Bratři, o praotci Davidovi vám mohu směle říci, že zemřel a byl pochován – jeho hrob tu máme dodneška! ³⁰Jako prorok ale věděl, co mu Bůh zaslíbil: přísahal mu, že pozdvihne Mesiáše z jeho vlastních tělesných potomků a posadí ho na jeho trůn. ³¹Když říkal, že jeho duše

nezůstane v říši smrti a jeho tělo nepodlehne rozkladu, předvídal tedy Mesiášovo vzkříšení.

³²A právě Ježíše Bůh vzkřísil – my všichni jsme toho svědkové! ³³Byl vyvýšen na Boží pravici, přijal od Otce zaslíbení Ducha Svatého a to, co teď vidíte a slyšíte, je jeho vyhlášení. ³⁴David přece nevystoupil do nebe, ale sám říká:

„Hospodin řekl mému Pánu:

Seď po mé pravici,

³⁵než ti tvé nepřátele
k nohám položím.“

³⁶Ať si je všechen lid Izraele jist, že Bůh učinil Pánem a Mesiášem právě Ježíše, kterého jste ukřižovali!“

³⁷Ta slova je zasáhla do srdce. Začali se Petra a ostatních apoštolů ptát: „Co máme dělat, bratři?“ ³⁸Petr odpověděl: „Čiňte pokání a každý se nechte pokřtít ve jménu Ježíše Krista, aby vám byly odpuštěny hříchy. I vy přijmete dar Ducha Svatého, ³⁹neboť to zaslíbení platí pro vás a vaše potomky i pro všechny, kdo jsou daleko – kohokoli povolá Hospodin, náš Bůh.“ ⁴⁰Dosvědčoval to ještě mnoha jinými slovy a vyzýval je: „Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení!“

Měli všechno společné

⁴¹Ti, kdo ochotně přijali jeho slova, se pak dali pokřtít a toho dne se připojilo okolo tří tisíc lidí. ⁴²Zůstávali v apoštolském učení a ve společenství, v lámání chleba a v modlitbách.

⁴³Každou duši naplnila posvátná úcta a skrze apoštoly se dělo mnoho zázračných znamení. ⁴⁴Všichni věřící byli pospolu a měli všechno společné. ⁴⁵Prodávali pozemky a majetky a rozdělovali všem, jak kdo potřeboval. ⁴⁶Denně zůstávali svorně v chrámu a ve svých domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a upřímným srdcem. ⁴⁷Chválili

Boha a všem lidem byli příjemní. Pán pak církvi denně přidával další zachráněné.

Co mám, to ti dám

3 Petr a Jan se jednou ve tři hodiny šli účastnit odpoledních modliteb v chrámu. ²Právě tam byl přinesen jeden muž, chromý od narození. Každý den ho pokládali u chrámových vrat zvaných Krásná brána, aby si od těch, kdo vcházel do chrámu, něco vyžebrał. ³Když uviděl Petra a Jana, jak se chystají vejít do chrámu, prosil je o almužnu.

⁴Petr mu spolu s Janem pohlédł do očí a řekl: „Podívej se na nás.“ ⁵Když vzhledł, v očekávání, že od nich něco dostane, ⁶Petr mu řekl: „Stříbro a zlato nemám, ale co mám, to ti dám. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ ⁷Vzal ho za pravou ruku, zvedł ho a do jeho nohou a kloubů se ihned vlila síla. ⁸Vyskočil na nohy a začal chodit. Pak s nimi vešel do chrámu, kde se procházel, poskakoval a chválil Boha.

⁹Všichni ho tam viděli, jak chodí a chválí Boha, ¹⁰a poznali, že je to ten, který sedával a žebrał u Krásné brány. Ohromeni tím, co se mu stalo, byli úžasem bez sebe.

Čiňte pokání

¹¹Zatímco se ten uzdravený mrzák držel Petra a Jana, všichni se v ohromení seběhli k nim do Šalomounova sloupoví. ¹²Když to Petr uviděl, promluvil k lidu: „Izraelité, proč se tomu dívíte? Proč na nás tak hledíte, jako bychom svou vlastní mocí nebo zbožností způsobili, že tento muž chodí? ¹³Bůh Abrahamu, Izáka a Jáкова, Bůh našich otců, oslavil svého služebníka Ježíše, jehož jste sami vydali a zavrhlí před Pilátem, který ho chtěl propustit. ¹⁴Svatého a spravedlivého jste zavrhlí a místo něj jste si vyžádali vraha. ¹⁵Dárce života jste zabili, ale Bůh ho

vzkřísil z mrtvých a my jsme toho svědky. ¹⁶Bylo to jeho jméno, co na základě víry v něj dalo sílu tomuto muži, kterého vidíte a znáte. Ano, víra, která se opírá o něj, ho před vašimi očima úplně uzdravila.

¹⁷Bratři, vím, že jste to udělali z nevědomosti stejně jako vaši vůdcové. ¹⁸Bůh to dopustil, aby se naplnilo, co předpověděl ústy všech proroků: že Mesiáš bude trpět. ¹⁹Proto činite pokání a obraťte se, aby vaše hříchy byly smazány a od Hospodina přišel čas odpočinutí, ²⁰až k vám pošle ohlášeného Mesiáše – Ježíše, ²¹který zatím musí zůstat v nebi až do času nápravy všech věcí, jak o tom Bůh od věků mluvil ústy všech svých svatých proroků. ²²Už Mojžíš řekl našim otcům: ‚Hospodin, váš Bůh, vám vzbudí z vašich bratrů Proroka jako jsem já – toho poslouvejte. ²³Každý, kdo by toho Proroka neposlechl, bude vyhlazen z lidu.‘ ²⁴Podobně i Samuel a všichni proroci po něm předpovídali tyto dny.

²⁵Vy jste synové proroků a smlouvy, kterou Bůh uzavřel s našimi otci, když řekl Abrahamovi: ‚Ve tvém semeni dojdou požehnání všechna pokolení země.‘ ²⁶Když Bůh vzkřísil svého služebníka Ježíše, poslal ho v první řadě k vám, aby přinesl požehnání každému, kdo se odvrátí od svých špatností.“

Petr a Jan před Veleradou

4 A když takto mluvili k lidu, přišli na ně kněží s velitelé-
lem chrámové stráže a se saduceji. ²Nemohli totiž snést, že učí lid a že v souvislosti s Ježíšem hlásají vzkříšení z mrtvých. ³Zatkl je, a protože už byl večer, nechali je do druhého dne ve vězení. ⁴Mnozí, kdo tu řeč slyšeli, však uvěřili, takže jejich počet dosáhl asi pěti tisíc mužů.

⁵Nazítří se v Jeruzalémě sešli židovští hodnostáři, starší a znalci Písma, ⁶velekněz Annáš a také Kaifáš, Jan, Alexandr a ostatní z velekněžského rodu. ⁷Postavili Petra

s Janem doprostřed a vyslyšali je: „Jakou mocí a v čím jménu jste to udělali?“

⁸Tehdy jim Petr, naplněn Duchem Svátým, řekl: „Vůdcové lidu a starší Izraele, ⁹jsme tu dnes vyslyšáni kvůli dobrému skutku, jímž bylo uzdravení nemocného člověka. ¹⁰Proto vám všem i celému izraelskému lidu oznamuji, že tento člověk před vámi stojí zdravý ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, jehož jste vy ukřižovali a jehož Bůh vzkřísil z mrtvých. ¹¹To je ten ‚kámen vámi staviteli zvržený, jenž se stal kamenem úhelným‘. ¹²V nikom jiném není spásy – na světě není lidem dáno jiné jméno, v němž bychom mohli být spaseni!“

¹³Když vůdcové viděli Petrovu a Janovu smělost a zjistili, že jsou to neučení a prostí lidé, žaslí a poznali na nich, že byli s Ježíšem. ¹⁴Když se podívali na toho uzdraveného muže, jak tam s nimi stojí, neměli na to co říci. ¹⁵Poručili jim, ať odejdou z radní místnosti, a začali se radit: ¹⁶„Co s těmi lidmi uděláme? Celý Jeruzalém ví, že se skrze ně stal zjevný zázrak, a my to nemůžeme popřít. ¹⁷Abyste se to ale mezi lidmi přestalo šířit, pohrozíme jim, ať už o tom jménu s nikým nemluví.“

¹⁸A tak je zavolali a přikázali jim, ať už o Ježíšově jménu vůbec nemluví ani neučí. ¹⁹Petr a Jan jim odpověděli: „Myslíte, že je v Božích očích správné, abychom poslouchali vás více než Boha? ²⁰Nemůžeme nemluvit o tom, co jsme viděli a slyšeli.“ ²¹A protože nenacházeli, za co by je mohli potrestat, znovu jim pohrozili a s ohledem na lid je propustili. Všichni totiž oslavovali Boha za to, co se stalo – ²²člověk přes čtyřicet let chromý byl zázračně uzdraven!

Dej nám smělost

²³Poté, co byli propuštěni, přišli ke svým a vyprávěli, co jim řekli vrchní kněží a starší. ²⁴Když to bratři uslyšeli, svorně pozvedli hlas k Bohu: „Hospodine, ty jsi Bůh, který

stvořil nebe i zemi, moře i všechno, co je v nich. ²⁵Ústy svého služebníka Davida jsi řekl:

„Proč se národy vzbouřily
a lidé vymýšleli marnosti?

²⁶Králové země povstali
a vládcové se spřáhli proti Hospodinu
a proti jeho Pomazanému.“

²⁷A opravdu, Herodes a Pontius Pilát se spřáhli s pohaný a s lidem Izraele proti tvému svatému služebníku Ježíši, jehož jsi pomazal, ²⁸a provedli, co tvá ruka a tvá vůle předurčila, že se má stát. ²⁹Pohleď nyní na jejich výhrůžky, Hospodine, a dej svým služebníkům, ať mluví tvé slovo se vši směrností. ³⁰Vztahuj svou ruku k uzdravování a dej, ať se ve jménu tvého svatého služebníka Ježíše dějí divy a zázraky!“

³¹Místo, na kterém se shromáždili, se po jejich modlitbě zatřásl. Všichni byli naplněni Duchem Svatým a začali směle mluvit Boží slovo.

Jedno srdce, jedna duše

³²Celé to množství věřících mělo jedno srdce a jednu duši. Nikdo nic nenazýval svým vlastním majetkem, ale měli všechno společné. ³³Apoštolové vydávali svědectví o vzkříšení Pána Ježíše s velikou mocí a na všech spočívala veliká milost. ³⁴Nikdo mezi nimi netrpěl nouzi, protože ti, kdo vlastnili pole nebo domy, je prodávali a utržené peníze přinášeli ³⁵k nohám apoštolů. Z toho se pak rozdělovalo každému, jak kdo potřeboval.

³⁶Josef, který od apoštolů dostal jméno Barnabáš (což v překladu znamená Syn potěšení), levita původem z Kypru, ³⁷prodal své pole, přinesl peníze a položil je k nohám apoštolů.

Ananiáš a Zafira

5 Také jeden muž jménem Ananiáš se svou manželkou Zafirou prodal pozemek; ²část utržených peněz ale s vědomím své manželky ukryl. Zbytek přinesl a položil k nohám apoštolů. ³Petr mu na to řekl: „Ananiáši, to tě tak ovládl satan, že jsi lhal Duchu Svatému? Proč jsi ukryl část peněz za to pole? ⁴Copak nebylo tvé? Nemusel jsi ho prodávat. A když jsi ho prodal, bylo jen na tobě, co s penězi uděláš. Jak tě mohla taková věc napadnout? Nelhal jsi lidem, ale Bohu!“ ⁵Když Ananiáš uslyšel ta slova, skácel se mrtev k zemi. Na všechny, kdo to slyšeli, padla veliká bázeň. ⁶Několik mladíků vstalo, zabalili ho, odnesli ven a pohřbili.

⁷Asi po třech hodinách pak přišla i jeho žena, která nevěděla, co se stalo. ⁸Petr jí řekl: „Pověz mi, prodali jste to pole za tolik peněz?“ „Ano, za tolik,“ odpověděla. ⁹Petr jí na to řekl: „To jste se domluvili, že budete pokoušet Hospodinova Ducha? Za dveřmi už jsou slyšet kroky těch, kdo pohřbili tvého muže, a vynesou i tebe!“ ¹⁰Ihned se mu skácela mrtvá k nohám. Když mladíci vešli, našli ji mrtvou, a tak ji vynesli a pochovali vedle jejího muže. ¹¹Na celou církev i na všechny, kdo to slyšeli, tehdy padla veliká bázeň.

¹²Rukama apoštolů se mezi lidmi dělo mnoho divů a zázraků a všichni spolu svorně trávili čas v Šalomounově sloupovi. ¹³Nikdo jiný se tam k nim neodvažoval připojit, ale lid si jich velmi vážil. ¹⁴Množství mužů i žen se přidávalo k Pánu a věřících stále přibývalo. ¹⁵Dokonce vynášeli nemocné na lůžkách a nosítkách a pokládali je na ulice, aby na některého z nich alespoň padl Petrův stín, až půjde kolem. ¹⁶Množství lidí z okolních měst se scházelo do Jeruzaléma, přinášeli nemocné a trápené nečistými duchy, a ti všichni byli uzdravováni.

Znovu před Veleradou

¹⁷Tehdy povstal velekněz a všichni jeho stoupenci, totiž sekta saduceů. Naplnění nenávistí ¹⁸nechali apoštoly zatknout a vsadit do veřejné věznice. ¹⁹Hospodinův anděl ale v noci otevřel dveře vězení a vyvedl je ven. Řekl jim: ²⁰„Jděte, postavte se v chrámu a předneste lidu všechna slova tohoto Života.“ ²¹Poslechli ho a za úsvitu přišli do chrámu a učili.

Velekněz a jeho stoupenci zatím svolali Veleradu (totíž celé staršovstvo synů Izraele) a poslali pro apoštoly do vězení. ²²Když tam ale strážní přišli, ve vězení je nenašli. Vrátili se tedy s hlášením: ²³„Věznici jsme našli bezpečně uzamčenou, přede dveřmi stály strážce, ale když jsme odemkli, uvnitř nikdo nebyl.“ ²⁴Když ta slova uslyšel velekněz s velitelem chrámové stráže a s vrchními kněžími, nemohli pochopit, co se to stalo. ²⁵Vtom někdo přišel s hlášením: „Hle, muži, které jste uvěznil, stojí v chrámu a učí lid!“

²⁶Velitel se stráží pro ně ihned šel a přivedl je bez násilí; báli se totiž, aby je lid neukamenoval. ²⁷Když je přivedli a postavili před Veleradu, velekněz se jich zeptal: ²⁸„Copak jsme vám přísně nezakázali učit o tom jménu? A hle, naplnili jste svým učením celý Jeruzalém a chcete nás činit zodpovědnými za krev toho člověka!“

²⁹Petr a apoštolové odpověděli: „Je třeba více poslouchat Boha než lidí. ³⁰Bůh vašich otců vzkřísil Ježíše, jehož jste vy přibili na kříž a zabili. ³¹Právě jeho Bůh vyvýšil na svou pravici jako Vůdce a Spasitele, aby dal Izraeli pokání a odpuštění hříchů. ³²A my jsme svědky těchto věcí a rovněž tak Duch Svatý, jehož Bůh udělil těm, kdo ho poslouchají.“

³³Když to uslyšeli, rozzuřili se a začali se radit, jak je zabít. ³⁴Tehdy vstal ve Veleradě jeden farizeus jménem Gamaliel, učitel Zákona ctěný vším lidem. Nechal apoštoly

na chvíli vyvést ven a ³⁵potom řekl: „Izraelité, rozmyslete si, co s těmi lidmi chcete udělat. ³⁶Před nedávnem povstal Teudas. Prohlašoval se za někoho velikého a připojilo se k němu okolo čtyř set mužů. Když byl zabit, všichni jeho přívrženci se rozutekli a nic z toho nebylo. ³⁷Po něm povstal Juda Galilejský během sčítání lidu a strhl za sebou spoustu lidí. Ale i jeho přívrženci se rozutekli, jakmile zahynul. ³⁸Proto vám říkám: Nechte ty lidi být a propusťte je. Je-li tento úmysl a toto dílo z lidí, nic z toho nebude. ³⁹Je-li však z Boha, nic proti tomu nezmůžete. Nechcete snad bojovat proti Bohu!“

⁴⁰A tak ho poslechli. Zavolali apoštoly, dali je zbičovat, a když jim zakázali mluvit o Ježíšově jménu, propustili je. ⁴¹A tak odešli z Velerady s radostí, že se jim dostalo cti snášet pohrdání pro jeho jméno. ⁴²Každého dne pak nepřestávali v chrámu a po domech učit a prohlašovat Ježíše za Mesiáše.

Sedm služebníků

6 V té době, když se počet učedníků stále rozrůstal, začali si ti, kdo mluvili řecky, stěžovat, že jejich vdovy jsou oproti hebrejským kráceny na denních přidělech jídla. ²Dvanáct apoštolů proto svolalo shromáždění všech učedníků a řekli: „Není správné, abychom se přestali věnovat Božímu slovu a sloužili u stolů. ³Proto, bratři, vyberte ze svého středu sedm mužů dobrých pověsti, plných Ducha Svatého a moudrosti, kterým tu práci svěříme. ⁴Sami se pak budeme nadále věnovat modlitbě a službě Slova.“

⁵Celé shromáždění s tím návrhem souhlasilo, a tak vybrali:

Štěpána, muže plného víry a Ducha Svatého,
Filipa,

Prochora,
Nikanora,
Timona,
Parmena
a Mikuláše, proselytu z Antiochie.

⁶Postavili je před apoštoly a ti na ně po modlitbě vkládali ruce. ⁷Boží slovo rostlo a počet učedníků v Jeruzalémě se mocně rozrůstal. Také veliké množství kněží přijalo víru.

⁸Štěpán, plný víry a moci, konal mezi lidmi veliké divy a zázraky. ⁹Tehdy povstali někteří z takzvané synagogy Libertinů (totiž osvobozených otroků z Kyrény, Alexandrie, Kilikie a Asie) a začali Štěpánovi odporovat. ¹⁰Nemohli ale obstát proti moudrosti a Duchu, v jehož moci mluvil. ¹¹Nastrčili tedy muže, kteří prohlašovali: „Slyšeli jsme ho, jak se rouhá proti Mojžíšovi a proti Bohu!“ ¹²Tím pobouřili lid i starší a znalce Písma, takže Štěpána nakonec zatklí a odvedli před Veleradu. ¹³Tam postavili falešné svědky, kteří tvrdili: „Ten člověk se neustále rouhá proti tomuto svatému místu a proti Zákonu.“ ¹⁴Slyšeli jsme ho říkat, že Ježíš Nazaretský zničí toto místo a změní ustanovení, která jsme dostali od Mojžíše!“ ¹⁵Všichni, kdo seděli ve Veleradě, na něj upřeli pohled a viděli jeho tvář jako tvář anděla.

Štěpánova řeč

7 Velebně se ho zeptal: „Je to tak?“ ²Štěpán odpověděl: „Bratři a otcové, slyšte! Když byl náš otec Abraham ještě v Mezopotámii, předtím než se usadil v Cháranu, ukázal se mu Bůh slávy ³a řekl mu: ‚Odejdi ze své země a ze svého příbuzenstva a pojď do země, kterou ti ukážu.‘ ⁴Tehdy odešel ze země Chaldejců a usadil se v Cháranu. Když pak jeho otec zemřel, Bůh ho odtud přestěhoval do

země, v níž teď bydlíte. ⁵Nedal mu v ní za dědictví ani stopu země, ale slíbil jí dát do vlastnictví jemu a jeho semeni po něm. I když byl ještě bezdětný, ⁶Bůh mu řekl: ‚Tvoji potomci budou žít jako přistěhovalci v cizí zemi. Budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let. ⁷Národ, jemuž budou otroci, ale budu soudit,‘ řekl Bůh. ‚Potom odejdou a budou mi sloužit na tomto místě.‘ ⁸Tehdy jim vydal smlouvu o obřizce. Když pak Abraham zplodil Izáka, osmého dne ho obřezal a stejně tak Izák Jákoba a Jákob dvanáct patriarchů.

⁹Patriarchové žárlili na Josefa a prodali ho do Egypta, ale Bůh byl s ním. ¹⁰Vysvobodil ho ze všech jeho soužení a dal mu před faraonem, egyptským králem, milost a moudrost, takže ho ustanovil správcem Egypta i celého svého domu. ¹¹Potom přišel na celou egyptskou i kananejskou zem hlad a veliké soužení, takže naši otcové neměli co jíst. ¹²Když Jákob uslyšel, že v Egyptě je obilí, poslal tam naše otce. ¹³Když přišli podruhé, Josef se dal svým bratrům poznat, a tak se farao seznámil s Josefovou rodinou. ¹⁴Josef pak k sobě pozval svého otce Jákoba i celé své příbuzenstvo v počtu pětasedmdesáti osob. ¹⁵Jákob tedy sestoupil do Egypta, kde zemřel on i naši otcové. ¹⁶Potom byli přeneseni do Šechemu a pochováni v hrobě, který Abraham koupil za stříbro od synů Šechemova otce Chamora.

¹⁷Jak se blížil čas, kdy se mělo naplnit Boží zaslíbení Abrahamovi, náš lid v Egyptě rostl a množil se, ¹⁸dokud nepovstal jiný král, který už o Josefovi nevěděl. ¹⁹Choval se k našemu národu lstivě a nutil naše předky odkládat vlastní novorozence, aby nepřezili. ²⁰V té době se narodil Mojžíš. Byl překrásný. Tři měsíce ho chovali v rodném domě, ²¹a když ho museli odložit, vzala si ho faraonova dcera a vychovala ho jako vlastního syna. ²²Mojžíš byl vyučen veškeré moudrosti Egypťanů a byl mocný ve slovech i skutcích.

²³Když mu bylo čtyřicet let, rozhodl se navštívit své bratry, syny Izraele. ²⁴Uviděl, jak jeden z nich trpí bezpráví; zastal se ho, pomstil toho ubožáka a Egyptana zabil. ²⁵Myslel si, že jeho bratři porozumí, že jim Bůh skrze něho přináší spásu, ale oni nerozuměli. ²⁶Navštívil je i druhého dne a snažil se usmířit jejich potyčku: ‚Muži, jste bratři! Proč jeden druhému ubližujete?‘ ²⁷Ten, který ubližoval svému bližnímu, jej však odstrčil: ‚Kdo tě ustanovil naším vůdcem a soudcem?‘ ²⁸Chceš mě snad zabít, jako jsi včera zabil toho Egyptana?‘ ²⁹Kvůli těm slovům pak Mojžíš utekl a žil jako přistěhovalec v midiánské zemi, kde zplodil dva syny.

³⁰Po dalších čtyřiceti letech se mu na poušti u hory Sinaj ukázal Hospodinův anděl v plameni hořícího keře. ³¹Mojžíš se tomu vidění podívil. Když se přiblížil, aby se lépe podíval, zazněl k němu Hospodinův hlas: ³²‚Já jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ Mojžíš se roztřásl a neodvažoval se podívat. ³³Hospodin mu řekl: ‚Zuj si obuv z nohou, protože místo, na němž stojíš, je svatá půda.‘ ³⁴Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě; slyšel jsem jejich nářek a sestoupil jsem, abych je vysvobodil. Nyní tedy pojď, pošlu tě do Egypta.‘

³⁵Tohoto Mojžíše, kterého zavrhl, když řekli: ‚Kdo tě ustanovil vůdcem a soudcem?‘, toho Bůh poslal jako vůdce a vysvoboditele, když se mu prostřednictvím anděla ukázal v onom keři. ³⁶Tento Mojžíš je vyvedl na svobodu a konal divy a zázraky v egyptské zemi, na Rudém moři a po čtyřicet let na poušti. ³⁷To je ten Mojžíš, který řekl synům Izraele: ‚Hospodin, váš Bůh, vám z vašich bratrů vzbudí Proroka, jako jsem já – toho poslouchajte.‘

³⁸Tento Mojžíš byl ve shromáždění Božího lidu na poušti. Stál mezi andělem, který k němu mluvil na hoře Sinaj, a našimi otci. To on přijal živá slova, aby je předal nám.

³⁹Toho naši otcové nechtěli poslouchat, ale zavrhl ho

a v srdcích se obrátili do Egypta. ⁴⁰Řekli Áronovi: ‚Udělej nám bohy, kteří by nás vedli! Kdo ví, co se stalo s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.‘ ⁴¹Tehdy si udělali tele, přinesli té modle oběti a radovali se z výtvaru svých rukou. ⁴²Bůh se od nich odvrátil a nechal je sloužit nebeskému zástupu, jak je psáno v knize proroků:

‚Obětovali jste snad mně své oběti a dary těch čtyřicet let na poušti, dome izraelský?‘

⁴³Vztyčili jste stánek Molocha a hvězdu svého boha Remfana, obrazy, jež jste si udělali, abyste se jim klaněli! Proto vás přestěhuji až za Babylon.‘

⁴⁴Naši otcové měli na poušti Stánek svědectví, jak nařídil Ten, který řekl Mojžíšovi, aby ho udělal podle vzoru, který viděl. ⁴⁵Tento stánek převzali naši otcové a s Joziem jej vnesli na území pohanů, ⁴⁶které Bůh před našimi otci vyhnal. Tak to bylo až do dnů Davida, kterého si Bůh oblíbil a který prosil, aby mohl Bohu Jákobovu zřídít přibytěk. ⁴⁷Salomoun mu potom postavil dům. ⁴⁸Nejvyšší ale nebydlí v chrámech udělaných rukama. Jak říká prorok:

⁴⁹‚Nebe je mi trůnem, země mi leží u nohou.‘

Jaký dům mi postavíte, praví Hospodin, a jaké bude místo, kde bych spočinul? ⁵⁰Neučinila má ruka toto vše?‘

⁵¹Jak jste jen tvrdošijní! Chybí vám obřízka srdce a uší! Stále jen vzdorujete Duchu Svatému – jak vaši otcové, tak i vy! ⁵²Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali? Zabíjeli ty, kdo předpovídali příchod toho Spravedlivého, a vy jste ho teď zradili a zavraždili. ⁵³Přijali jste Zákon z rukou andělů, ale nezachovali jste ho!‘

První mučedník

⁵⁴Když to slyšeli, rozzuřili se tak, že na Štěpána začali skřípět zuby. ⁵⁵On však, plný Ducha Svatého, upřel pohled k nebi. Uviděl Boží slávu a Ježíše stojícího po Boží pravici ⁵⁶a zvolal: „Hle, vidím otevřené nebe a Syna člověka stojícího po Boží pravici!“

⁵⁷Začali hlasitě křičet, zacpali si uši a svorně se na něj vrhli. ⁵⁸Vyhnali ho ven z města, kde ho kamenovali. Svědkové si tehdy odložili pláště k nohám mladíka jménem Saul. ⁵⁹Zatímco ho kamenovali, Štěpán vzýval Boha a modlil se: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha.“ ⁶⁰Klesl na kolena a hlasitě zvolal: „Nepočítej jim tento hřích, Pane!“ Po těch slovech zesnul.

OSaul s jeho smrtí souhlasil. V té době přišlo na církev v Jeruzalémě velké pronásledování, takže se všichni kromě apoštolů rozprchli po judských a samařských krajích. ²Zbožní muži pochovali Štěpána a velmi ho oplakávali. ³Saul zatím pustošil církev. Vcházel do domů, odvlékal muže i ženy a zavíral je do vězení.

Evangelium v Samaří

⁴Ti, kdo se rozprchli, ovšem kázali Slovo, kamkoli přišli. ⁵Filip vešel do města Samaří a kázal tam Krista. ⁶Lidé svorně naslouchali Filipovým slovům v celých zástupech, protože slyšeli a viděli zázraky, které dělal. ⁷Nečistí duchové s velikým křikem vycházeli z mnoha posedlých a mnozí ochrnutí a chromí byli uzdraveni. ⁸Celé město zažívalo velikou radost.

⁹V tom městě žil jeden muž jménem Šimon. Už dlouho ohromoval samařský lid svou magií a prohlašoval se za někoho výjimečného. ¹⁰Všichni, od nejmenšího až po největšího, jej dychtivě poslouchali a říkali: „Tohle je jistě ta velká Boží moc!“ ¹¹Poslouchali ho proto, že je tak dlouho ohromoval svou magií. ¹²Když ale uvěřili Filipovi kázajícímu

o Božím království a o jménu Ježíše Krista, dávali se muži i ženy pokřtít. ¹³Uvěřil dokonce i sám Šimon a po svém křtu se stále držel Filipa. Když viděl, jak veliké divy a zázraky se dějí, byl ohromen.

¹⁴Apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že Samaří přijalo Boží slovo, a tak k nim vyslali Petra a Jana. ¹⁵Ti přišli a modlili se za ně, aby přijali Ducha Svatého. ¹⁶(Na nikoho z nich totiž ještě nesestoupil; byli pouze pokřtěni ve jméno Pána Ježíše.) ¹⁷Vkládali tedy na ně ruce a oni přijímali Ducha Svatého.

¹⁸Když Šimon uviděl, že se Duch Svatý uděluje skrze vkládání rukou apoštolů, přinesl jim peníze ¹⁹se slovy: „Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho vložím ruce, přijal Ducha Svatého!“ ²⁰Petr mu na to řekl: „Ať jsou tvé peníze zatraceny s tebou! To sis myslel, že Boží dar lze koupit za peníze? ²¹Nemáš podíl ani účast na této věci, protože tvé srdce není před Bohem upřímné. ²²Čiň pokání ze své špatnosti a modli se – snad ti Bůh ten úmysl tvého srdce odpustí. ²³Vidím, jak jsi plný hořkosti a spoutaný nepravostí.“ ²⁴Šimon odpověděl: „Vy se za mě modlete k Pánu, ať se mi nestane nic z toho, co jste říkali!“

²⁵Poté, co vydali svědectví a promluvili Pánovo slovo, vrátili se apoštolové do Jeruzaléma a kázali evangelium v mnoha samařských vesnicích.

Etiopský komoří

²⁶Hospodinův anděl promluvil k Filipovi: „Vstaň a vydej se na jih, k pouštní cestě z Jeruzaléma dolů do Gazy.“ ²⁷Vydal se tedy na cestu a hle, narazil na jednoho Etiopana. Byl to komoří etiopské královny Kandaky, který spravoval všechny její poklady. Ten se přijel do Jeruzaléma poklonit Bohu ²⁸a právě se vracel domů. Seděl na voze a čet proroka Izaiáše. ²⁹Duch řekl Filipovi: „Dohoň ten vůz a jdi vedle něj.“ ³⁰Když Filip přiběhl, uslyšel ho, jak čte

proroka Izaiáše. Zeptal se ho: „Rozumíš tomu, co čteš?“

³¹„Jak bych mohl?“ odpověděl. „Jedině, když mi to někdo vyloží.“ A prosil Filipa, aby nastoupil a přisedl k němu.

³²Místo, které v Písmu čtl, bylo toto:

„Jak ovce na porážku veden byl,
jako když beránek před stříhačem oněmí,
ústa neotevřel.

³³Ve svém ponížení byl zbaven práva
a kdo vylíčí jeho rod?

Vždyť byl na zemi připraven o život.“

³⁴Komoří se Filipa zeptal: „Prosím tě, o kom to prorok mluví? O sobě, nebo o někom jiném?“ ³⁵Filip se ujal slova a počínaje tímto místem Písma mu zvěstoval Ježíše. ³⁶A jak jeli, cesta vedla kolem nějaké vody. Tehdy komoří řekl: „Pohled, voda. Nemohl bych být pokřtěn?“

³⁷Filip odpověděl: „Věříš-li celým srdcem, je to možné.“ „Věřím, že Ježíš Kristus je Boží Syn!“ řekl na to komoří ³⁸a nechal zastavit vůz. Oba, Filip i komoří, sestoupili do vody a Filip ho pokřtíl. ³⁹Když vystoupili z vody, Hospodinův Duch uchvátil Filipa a komoří ho už nespattřil; jel tedy svou cestou a radoval se. ⁴⁰Filip se pak octl v Azotu. Procházel všechna okolní města a kázal evangelium, až přišel do Cesareje.

Proč mě pronásleduješ?

9 Saul stále ještě chrлил smrtelné výhrůžky proti Pánovým učedníkům. Šel za veleknězem ²a vyzádal si od něj listy pro synagogy v Damašku, aby tam mohl vyhledat přívržence té Cesty – jak muže, tak ženy – a přivést je v poutech do Jeruzaléma. ³Když už se cestou blížil k Damašku, náhle ho obklopilo světlo z nebe. ⁴Padl na zem a uslyšel hlas: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?“ ⁵Zeptal se: „Kdo jsi, Pane?“ Pán odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého ty

pronásleduješ. Marně kopeš proti bodcům.“ ⁶Saul se roztrásl strachy. „Co mám dělat, Pane?“ zeptal se. „Vstaň a jdi do města,“ odpověděl Pán. „Tam se dozvíš, co máš dělat.“

⁷Muži v Saulově doprovodu zůstali stát bez hlesu; slyšeli totiž hlas, ale nikoho neviděli. ⁸Když se Saul zvedl ze země, otevřel oči, ale nic neviděl. Museli ho do Damašku odvést za ruku. ⁹Po tři dny neviděl, nejedl ani nepil.

¹⁰V Damašku žil jeden učedník jménem Ananiáš. Pán ho ve vidění oslovil: „Ananiáši!“ Odpověděl: „Zde jsem, Pane.“ ¹¹Pán mu řekl: „Vstaň a jdi do ulice zvané Přímá. V Judově domě najdeš Saula z Tarsu – hle, právě se modlí ¹²a ve vidění spatřil muže jménem Ananiáš, jak jde k němu a vkládá na něj ruku, aby prohlédl.“ ¹³Ananiáš namítl: „Pane, slyšel jsem od mnoha lidí, kolik zla ten muž napáchal tvým svatým v Jeruzalémě! ¹⁴A teď má i zde od vrchních kněží pověření, aby spoutal všechny, kdo vyzývají tvé jméno!“ ¹⁵Pán mu však řekl: „Jdi, neboť je to má vyvolená nádoba – bude přinášet mé jméno národům, králům i synům Izraele ¹⁶a já mu ukážu, kolik musí vytrpět pro mé jméno.“

¹⁷Ananiáš tedy šel do určeného domu. Vešel dovnitř, vložil na něj ruce a řekl: „Bratře Saule, Pán Ježíš, který se ti ukázal na cestě, po níž jsi šel, mě poslal, abys prohlédl a byl naplněn Duchem Svatým.“ ¹⁸Saul náhle prohlédl, jako by mu z očí spadly šupiny. Potom vstal a dal se pokřtít. ¹⁹Přijal pokrm a posilnil se. Saul pak strávil několik dní s damašskými učedníky.

Saul popouzí Židy

²⁰Hned nato začal v synagogách kázat, že Ježíš je Mesiáš, Boží Syn. ²¹Všichni, kdo ho slyšeli, žasli a říkali: „Vždyť to je ten, který v Jeruzalémě hubil vyznavače toho jména! Copak sem nepřišel, aby je v poutech odvedl k vrchním knězím?“ ²²Saul ale kázal stále mocněji a svými důkazy,

že Ježíš je Mesiáš, popouzel damašské Židy. ²³Když už to trvalo dost dlouho, Židé se dohodli, že ho zabijí. ²⁴Saul se ale o jejich úkladech dozvěděl. Protože dnem i nocí hlídali brány, aby ho zabili, ²⁵učedníci ho v noci vzali a spustili ho v koši přes hradbu.

²⁶Saul se tedy vrátil do Jeruzaléma. Pokoušel se připojit k učedníkům, ale všichni se ho báli, protože nevěřili, že je učedník. ²⁷Barnabáš se ho však ujal. Přivedl ho k apoštolům a vyprávěl jim, jak Saul uviděl na cestě Pána a mluvil s ním a také jak v Damašku směle mluvil v Ježíšově jménu. ²⁸A tak s nimi zůstal v Jeruzalémě ²⁹a směle mluvil ve jménu Pána Ježíše. Hovořil a přel se také s počtčtými Židy a ti mu začali ukládat o život. ³⁰Když se to dozvěděli bratři, odvedli ho do Cesareje a poslali do Tarsu.

³¹Církve po celém Judsku, Galileji i Samaří pak zakoušely klid a sílily; žily v Hospodinově bázni a povzbuzovány Duchem Svatým se rozrůstaly.

Petrova apoštolská cesta

³²Petr obcházel všechny církve a cestou přišel také ke svatým v Lyddě. ³³Tam nalezl člověka jménem Eneáš, který byl ochrnutý a už osm let byl upoután na lůžko. ³⁴Petr mu řekl: „Eneáš, Ježíš Kristus tě uzdravuje. Vstaň a ustel si!“ On hned vstal ³⁵a všichni obyvatelé Lyddy a Šaronu, kteří ho viděli, se obrátili k Pánu.

³⁶V Joppě pak žila jedna učednice jménem Tabita (což je v překladu Dorkas), která oplývala dobrými skutky a almužnami. ³⁷V těch dnech však onemocněla a zemřela. Omyli ji a položili do horní místnosti. ³⁸Lydda je blízko Jopy, a když se učedníci doslechli, že Petr je v Lyddě, poslali k němu dva muže s prosbou, aby k nim bez meškání přišel. ³⁹Petr vstal a šel s nimi. Když přišel, zavedli ho do horní místnosti, kde ho s pláčem obstoupily všechny vdovy a ukazovaly košile a pláště, které jim Dorkas dělala,

dokud byla s nimi. ⁴⁰Petr poslal všechny ven, poklekl a modlil se. Potom se obrátil k jejím tělu a řekl: „Tabito, vstaň!“ Otevřela oči, a když uviděla Petra, posadila se. ⁴¹On jí podal ruku a pomohl jí vstát. Potom zavolal svaté i vdovy a ukázal jim jí živou. ⁴²Rozneslo se to po celé Joppě a mnozí uvěřili v Pána. ⁴³Petr pak v Joppě bydlel delší čas u jistého Šimona koželuha.

Co Bůh očistil, neměj za nečisté

10 V Cesareji žil jeden muž jménem Kornélius, setník praporu zvaného Italský. ²Byl zbožný a bohobojný s celým svým domem, dával mnoho almužen lidu a stále se modlil k Bohu. ³Jednou odpoledne kolem třetí hodiny jasně uviděl ve vidění Božího anděla, jak k němu jde a říká: „Kornéliu!“ ⁴V úleku na něj vytréštil oči a zeptal se: „Co je, Pane?“ Anděl mu řekl: „Tvé modlitby a almužny vzbudily Boží pozornost. ⁵Hned posli do Jopy a nech zavolat Šimona zvaného Petr. ⁶Je hostem jistého Šimona koželuha, který má dům u moře. On ti poví, co máš dělat.“ ⁷Po těch slovech anděl odešel. Kornélius zavolal dva své služebníky a jednoho zbožného vojáka, který patřil k jeho pobočníkům. ⁸Všechno jim vyložil a poslal je do Jopy.

⁹Druhého dne, zatímco se cestou blížili k městu, Petr vystoupil na plochu střechy domu, aby se modlil. Okolo poledne ¹⁰dostal hlad a chtěl jíst. Než mu však připravili jídlo, upadl do vytržení. ¹¹Uviděl otevřené nebe a něco jako velikou plachtu uvázanou za čtyři cípy, jak se spouští na zem. ¹²V ní byla všemožná čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazi a ptáci. ¹³Vtom k němu zazněl hlas: „Vstaň, Špetře, zabíjej a jez!“ ¹⁴Petr odpověděl: „To ne, Pane! Nikdy jsem přece nejedl nic nečistého nebo poskvrněného.“ ¹⁵Ale hlas k němu promluvil znovu: „Co Bůh očistil, neměj za nečisté!“ ¹⁶Třikrát se to opakovalo, než byla plachta vytažena zpátky do nebe.

¹⁷Zatímco si Petr marně lámal hlavu, co mělo to vidění znamenat, hle, muži posláni Kornéliem se doptali na Šimonův dům. Když dorazili ke dveřím, ¹⁸zavolali a ptali se: „Je tu hostem Šimon zvaný Petr?“

¹⁹Petr zatím přemýšlel o tom vidění. Duch mu řekl: „Hledají tě tři muži. ²⁰Vstaň, sejdí dolů a bez váhání odejdi s nimi, protože jsem je poslal já sám.“

²¹Petr tedy sešel k těm mužům, které za ním poslal Kornélius, a řekl: „Já jsem ten, koho hledáte. Co vás přivádí?“ ²²Odpověděli: „Setník Kornélius, spravedlivý a bohabojný muž, který má dobrou pověst u celého židovského národa, dostal od svatého anděla pokyn, že tě má pozvat k sobě domů, aby vyslechl tvá slova.“ ²³Petr je tedy pozval dovnitř a pohostil.

Bůh nikomu nestrání

Nazítří vstal a odešel s nimi, doprovázen některými bratry z Joppy. ²⁴Druhého dne dorazili do Cesareje. Kornélius je očekával a svolal své příbuzné a blízké přátele. ²⁵Když Petr chtěl vejít, Kornélius mu vysel vstříc, padl mu k nohám a poklonil se. ²⁶Petr ho ale zvedl se slovy: „Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk!“ ²⁷a v rozhovoru s ním vešel dovnitř. Když uviděl shromážděné množství lidí, ²⁸řekl jim: „Sami víte, že pro Žida je nepřipustné, aby se stýkal s cizincem nebo ho navštěvoval. Bůh mi však ukázal, abych žádného člověka neměl za nečistého nebo poskvrněného, ²⁹a tak jsem bez námitek přijal vaše pozvání a přišel jsem. Mohu se zeptat, proč jste mě pozvali?“

³⁰Kornélius odpověděl: „Je to právě čtvrtý den, co jsem se touto dobou postil. Když jsem se doma o třetí odpovědně modlil, náhle se přede mnou postavil muž v zářícím rouchu ³¹a řekl: „Kornélie, tvá modlitba byla vyslyšena a tvé almužny nezůstaly bez povšimnutí před Bohem.“ ³²Posli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr,

ktej je hostem v domě Šimona koželuha u moře. Ten přijde a promluví k tobě.“ ³³Proto jsem k tobě hned poslal a ty jsi laskavě přišel. Teď jsme tu všichni před Boží tváří, abychom vyslechli, cokoli ti Bůh svěřil.“

³⁴Petr se ujal slova a řekl: „Opravdu vidím, že Bůh nikomu nestrání, ³⁵ale v každém národě se mu líbí, kdokoli ho ctí a koná spravedlnost. ³⁶To je to poselství, které Bůh svěřil synům Izraele; jím zvěstuje pokoj skrze Ježíše Krista, který je Pánem všech. ³⁷Sami víte, co se dělo po celém Judsku; začalo to v Galileji, po křtu, který kázal Jan. ³⁸Ježíše z Nazaretu Bůh pomazal Duchem Svatým a mocí. Kamkoli přišel, konal dobro a uzdravoval všechny soužené od ďábla, protože Bůh byl s ním. ³⁹My jsme svědkové všeho, co dělal v judské zemi a v Jeruzalémě. Oni ho přibíli na kříž a popravili, ⁴⁰ale Bůh jej třetího dne vzkřísil a dal, aby se ukázal – ⁴¹ne všemu lidu, ale svědkům, které Bůh předem vyvolil – nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho zmrtvýchvstání. ⁴²Uložil nám, abychom kázali všemu lidu a dosvědčovali, že on je ten, koho Bůh ustanovil soudcem živých i mrtvých. ⁴³Jemu vydávají svědectví všichni proroci: skrze jeho jméno přijme odpuštění hříchů každý, kdo v něj věří.“

⁴⁴Ještě než to Petr dořekl, Duch Svatý sestoupil na všechny, kdo poslouchali jeho řeč. ⁴⁵Obřezaní věřící, kteří přišli s Petrem, uzasli, že dar Ducha Svatého je vylit i na pohany. ⁴⁶Slyšeli je totiž, jak mluví v jazycích a velebí Boha. Petr tehdy prohlásil: ⁴⁷„Copak jim někdo může odepřít křest vodou, když přijali Ducha Svatého jako my?“ ⁴⁸A tak je nechal pokřtít v Pánově jménu. Potom ho pozvali, aby s nimi pobyl ještě několik dní.

Kdo jsem, abych bránil Bohu?

11 Apoštolové a ostatní bratři v Judsku se doslechli, že i pohané přijali Boží slovo. ²Když Petr dorazil do

Jeruzaléma, obřezaní věřící mu vytýkali: ³ „Šel jsi k neobřezancům a jedl jsi s nimi!“

⁴ Petr jim to začal po pořádku vysvětlovat: ⁵ „Jednou, když jsem se ve městě Joppe modlil, ve vytržení jsem spatřil vidění: z nebe se za čtyři cípy spouštělo něco jako veliká plachta. Když sestoupila až ke mně, ⁶ pozorně jsem se do ní podíval a spatřil jsem čtvernohá polní zvířata i šelmy, plazy a ptáky. ⁷ Tehdy jsem uslyšel hlas: ‚Vstaň, Petře, zabíjej a jez!‘ ⁸ Odpověděl jsem: ‚To ne, Pane! Nikdy jsem nevzal do úst nic nečistého nebo posvrtněného.‘ ⁹ Ale ten hlas z nebe ke mně promluvil znovu: ‚Co Bůh očistil, neměj za nečisté!‘ ¹⁰ Třikrát se to opakovalo, než to bylo všechno vytaženo zpátky do nebe. ¹¹ Vtom se před domem, ve kterém jsem byl, objevili tři muži. Byli za mnou posláni z Cesareje ¹² a Duch mi řekl, abych šel bez váhání s nimi. Dopravázelo mě těchto šest bratrů, s nimiž jsme vešli do domu toho muže. ¹³ Vyprávěl nám, jak ve svém domě uviděl anděla. Stanul před ním a řekl mu: ‚Pošli do Joppy a nech zavolat Šimona zvaného Petr.‘ ¹⁴ Skrze to, co ti poví, budeš spasen ty i celý tvůj dům!‘ ¹⁵ A jen, co jsem k nim začal mluvit, sestoupil na ně Duch Svatý stejně jako na počátku na nás. ¹⁶ Tehdy jsem si vzpomněl na Pánova slova: ‚Jan křtil vodou, ale vy budete pokřtěni Duchem Svatým.‘ ¹⁷ Jestliže jim Bůh dal stejný dar jako nám, když uvěřili v Pána Ježíše Krista, kdo jsem byl já, abych bránil Bohu?“

¹⁸ Po těch slovech se upokojili a začali chválit Boha: „Tak tedy i pohanům dal Bůh pokání k životu!“

Církev v Antiochii

¹⁹ Ti, kdo se rozprchlí během pronásledování po Štěpánově smrti, dorazili až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie a šířili Boží slovo výhradně mezi Židy. ²⁰ Někteří z nich, původem z Kypru a Kyrény, však po příchodu do Antiochie oslovili evangeliem o Pánu Ježíši také Řeky.

²¹ Hospodinova ruka byla s nimi a veliké množství jich uvěřilo a obrátilo se k Pánu.

²² Zpráva o tom se donesla k církvi v Jeruzalémě, a tak do Antiochie vyslali Barnabáše. ²³ Když tam přišel a uviděl tu Boží milost, zaradoval se a všechny povzbuzoval, aby s oddaným srdcem zůstávali věrní Pánu. ²⁴ (Byl to dobrý muž, plný Ducha Svatého a víry.) A tak se k Pánu přidalo ještě mnoho dalších.

²⁵ Barnabáš proto odešel do Tarsu vyhledat Saula, ²⁶ a když ho našel, přivedl ho do Antiochie. Strávili v tamější církvi celý rok a učili spoustu lidí. Právě zde v Antiochii byli učedníci poprvé označeni za křesťany.

²⁷ V té době přišli do Antiochie proroci z Jeruzaléma. ²⁸ Jeden z nich jménem Agabos vstal a skrze Ducha oznamoval, že po celé říši bude veliký hlad. (Což se také splnilo za císaře Klaudia.) ²⁹ Učedníci tedy rozhodli, že každý podle své možnosti pošle pomoc bratrům v Judsku. ³⁰ To také udělali a poslali to starším po Barnabášovi a Saulovi.

Herodův marný boj

12 V té době král Herodes krutě napadl některé z církve. ² Jakuba, bratra Janova, popravil mečem, ³ a když viděl, že se to Židům líbí, rozhodl se zatknout i Petra. (Bylo to během Svátku nekvašených chleběů.) ⁴ Když se ho zmocnil, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi čtveřicemi vojáků. Po Velikonocích ho totiž chtěl předvést k veřejnému slyšení. ⁵ Petr byl takto hlídán ve vězení, ale církev se za něj vroucně modlila k Bohu.

⁶ Noc předtím, než ho chtěl Herodes předvést, spal Petr mezi dvěma vojáky, spoután dvěma řetězy, a stráže přede dvěma hlídaly vězení. ⁷ Vtom vedle něj stanul Hospodinův anděl a v cele zazářilo světlo. Udeřil Petra do boku a vzbudil ho: „Rychle vstávej!“ Řetězy mu spadly

z rukou ⁸a anděl mu řekl: „Oblékní se a obuj.“ Když to udělal, anděl pokračoval: „Vezmi si plášť a pojď za mnou.“ ⁹Petr ho následoval ven, ale nevěděl, že to s tím andělem je doopravdy; myslel si, že má vidění. ¹⁰Když minuli první i druhou stráž, přišli ke železné bráně, která vedla do města, a ta se jim sama od sebe otevřela. Vyšli ven, přešli jednu ulici a vtom jej anděl opustil.

¹¹Když Petr přišel k sobě, řekl si: „Teď vidím, že to bylo doopravdy! Pán poslal svého anděla a vytrhl mě z Herodovy ruky a ze všeho, co židovský lid očekával.“ ¹²Když to pochopil, šel do domu Marie, matky Jana Marka, kam se mnozí sešli k modlitbám. ¹³Petr zatloukl na dveře brány a přišla otevřít služka jménem Rhodé. ¹⁴Když poznala Petrův hlas, samou radostí neotevřela bránu, ale běžela dovnitř se zprávou, že Petr stojí před branou. ¹⁵Říkali jí: „Blázníš?!“ Když ale tvrdila, že je to pravda, řekli: „To musí být jeho anděl.“ ¹⁶Petr však nepřestával tlouci. Když konečně otevřeli a spatřili ho, byli ohromeni. ¹⁷Ukázal jim rukou, ať mlčí, a vyprávěl jim, jak ho Pán vyvedl z vězení. Potom řekl: „Vpovězte to Jakobovi a bratrům.“ Vyšel ven a zaměřil jnam.

¹⁸Když se rozednilo, mezi vojáky vypukl nemalý rozruch nad tím, co se stalo s Petrem. ¹⁹Herodes ho marně hledal. Stráž nechal po výslechu popravít a odebral se z Judska do Cesareje, kde zůstal.

²⁰Herodes se tehdy velmi hněval na Týrské a Sidonské. Proto se za ním svorně vypravili, a když si získali královského komořího Blasta, žádali o smír (jejich kraj byl totiž závislý na dodávkách z králova území). ²¹Ve stanovený den se Herodes v královském rouše posadil na trůn a pronesl k nim řeč. ²²Lid začal volat: „Hlas boží, ne lidský!“ ²³A vtom jej udeřil Hospodinův anděl, protože nevzdal slávu Bohu: vypustil duši rozežrán červy.

²⁴Boží slovo pak rostlo a rozmáhalo se.

Barnabáš a Saul vyslání na cestu

²⁵Když Barnabáš a Saul splnili svůj úkol, vrátili se z Jeruzaléma a vzali s sebou i Jana Marka.

13 V antiochijské církvi byli proroci a učitelé:

Barnabáš,
Šimon zvaný Černý,
Lucius Kyrénský,
Manahen, vychovaný společně s tetrarchou
Herodem,
a Saul.

²Jednou, když uctivali Pána a postili se, Duch Svatý řekl: „Oddělte mi Saula a Barnabáše pro dílo, k němuž jsem je povolal.“ ³Po půstu a modlitbě na ně tedy vložili ruce a propustili je.

Kypr

⁴Oni pak, vyslání Duchem Svatým, přišli do Seleukie, odkud odpluli na Kypr. ⁵Když dorazili do Salaminy, kázali Boží slovo v židovských synagogách; také Jan byl s nimi, aby jim pomáhal.

⁶Procestovali ten ostrov až do Páfu, kde narazili na jednoho čaroděje, židovského falešného proroka jménem Bar-Jesus, ⁷kteřý se vetřel do přízně místního prokonzula Sergia Pavla. Tento rozumný muž si Barnabáše a Saula nechal zavolat, protože toužil slyšet Boží slovo. ⁸Onen Elymas (neboli čaroděj, jak se jeho jméno překládá) jim však odporoval a snažil se prokonzulovi zabránit ve víře. ⁹Saula, zvaného také Pavel, naplnil Duch Svatý. Podíval se mu zpřima do očí ¹⁰a řekl: „Ty dáblův synu, plný přetvářky a podlosti! Ty nepříteli vši spravedlnosti! Nepřestaneš podvracet Hospodinovy přímé cesty? ¹¹Hle, ruka Hospodinova tě teď raní slepotou! Bude to trvat, než zase uvidíš slunce!“

Vtom na Elymase padla temná mlha, takže tápal kolem sebe a hledal, kdo by ho vedl za ruku. ¹²Když prokonzul uviděl, co se stalo, uvěřil, ohromen Pánovým učením.

Antiochie Pisidská

¹³Pavel a jeho společníci pak odpluli z Páfu a dorazili do Perge v Pamfylii. Jan je však opustil a vrátil se do Jeruzaléma. ¹⁴Pokračovali tedy z Perge sami, až dorazili do Antiochie Pisidské. V sobotu šli do synagogy a posadili se. ¹⁵Když skončilo čtení Zákona a Proroků, představení synagogy je vyzvali: „Bratři, pokud máte pro lid nějaké slovo povzbuzení, mluvte.“

¹⁶Pavel vstal, pokynul rukou a řekl: „Izraelité a všichni Boží titelé, slyšte: ¹⁷Bůh tohoto lidu, Izraele, vyvolil naše otce. Pozdvihl tento lid, když pobýval v Egyptě, a vyvedl jej odtud svou vztaženou paží. ¹⁸Po čtyřicet let snášel jejich způsoby na poušti, ¹⁹a když vyhladil sedm národů v zemi Kanaán, rozdělil jim jejich zem losem. ²⁰To vše trvalo asi čtyři sta padesát let. Až do proroka Samuele jim dával soudce. ²¹Když pak žádali o krále, Bůh jim dal Saula, syna Kíšova, muže z pokolení Benjamínova. Po čtyřiceti letech ²²jej však zavrhl a pozdvihl jim za krále Davida, o němž vydal toto svědectví: ‚Nalezl jsem Davida, syna Jišajova, muže podle mého srdce; on mi splní všechna přání.‘ ²³Z jeho semene Bůh vzbudil Izraeli zaslíbeného Spasitele – Ježíše, ²⁴před jehož příchodem kázal Jan všemu lidu Izraele křest pokání. ²⁵Ke konci své cesty Jan říkal: ‚Já nejsem ten, za koho mě pokládáte – hle, ten přichází po mně! Jemu nejsem hoden ani rozvázat obuv na nohou.‘

²⁶Bratři, synové rodu Abrahamova a všichni, kdo tu ctíte Boha, vám bylo posláno toto slovo spásy. ²⁷Obyvatelé Jeruzaléma ani jejich vůdcové ho však nepoznali.

Odsoudili ho, a tak naplnili hlasy Proroků, kteří se čtou každou sobotu. ²⁸Ačkoli nenašli nic, za co by zasloužil smrt, vyžádali si na Pilátovi jeho popravu. ²⁹Když naplnili všechno, co o něm bylo psáno, snáli jej z kříže a položili do hrobu. ³⁰Bůh jej ale vzkřísil z mrtvých! ³¹On se pak po mnoho dní ukazoval těm, kdo s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma, a ti teď o něm vydávají svědectví lidem. ³²Přinášíme vám tedy radostnou zprávu: Zaslíbení daná našim otcům ³³Bůh splnil nám, jejich potomkům, když vzkřísil Ježíše. Tak je to popsáno ve druhém Žalmu:

„Ty jsi můj Syn,
já jsem ode dneška tvým Otcem!“

³⁴A že ho vzkřísil z mrtvých, aby nikdy nepodlehł zkáze, řekl takto: ‚Dám vám svatá zaslíbení učiněná Davidovi.‘ ³⁵Proto na jiném místě říká: ‚Svého svatého nevydáš rozkladu.‘ ³⁶David ve svém pokolení zajisté posloužil Boží vůli. Když však zesnul a byl připojen ke svým otcům, podlehł rozkladu. ³⁷Ten, kterého Bůh vzkřísil, však rozklad nepoznal. ³⁸Bratři, oznamuji vám, že skrze něj se vám zvěstuje odpuštění hříchů. ³⁹Skrze něj je každý věřící ospravedlněn od všeho, od čeho vás Mojžíšův zákon ospravedlnit nemohl. ⁴⁰Dejte si však pozor, aby se vám nestalo, co je psáno v Prorocích:

„Pohleďte, pohrdavci,
podivte se a zhyňte:
Já konám dílo ve vaši době,
dílo, jemuž neuvěříte,
i kdyby vám o něm někdo vyprávěl!“

⁴²Když pak z té židovské synagogy odcházeli, místní pohané je prosili, aby jim o těch věcech vyprávěli příští sobotu. ⁴³Jakmile bylo shromáždění rozpuštěno, mnozí

Židé i zbožní proselyté šli za Pavlem a Barnabášem. Ti je pak v rozhovoru nábádali, ať zůstávají v Boží milosti.

⁴⁴Příští sobotu se ke slyšení Božího slova sešlo skoro celé město. ⁴⁵Když Židé uviděli ty davy, naplnila je závist a začali rouhavě popírat, cokoliv Pavel řekl. ⁴⁶Pavel a Barnabáš jim směle odpověděli: „Vy jste měli Boží slovo slyšet jako první. Protože ho však odmítáte a považujete se tak za nehodné věčného života, hle, obracíme se k pohanům! ⁴⁷Tak nám to totiž přikázal Hospodin:

„Učinil jsem tě světlem národů,
abys byl spásou až na konec světa.“

⁴⁸Když to pohané uslyšeli, začali se radovat a oslavovat Pánovo slovo a všichni, kdo byli předurčení k věčnému životu, uvěřili. ⁴⁹Pánovo slovo se pak šířilo po celém kraji.

⁵⁰Židé ale poštváli zbožné a vážené ženy i přední muže města, aby proti Pavlovi a Barnabášovi rozpoutali pronásledování a vyhnali je ze svého kraje. ⁵¹Ti však na ně setřásli prach z nohou¹ a přišli do Ikonie. ⁵²Učedníci pak byli naplňováni radostí a Duchem Svátým.

Ikonion

14 Také v Ikoniu šli do židovské synagogy a mluvili tak, že uvěřilo veliké množství Židů i Řeků. ²Ti Židé, kteří neuvěřili, ale podnítili pohany a poštváli je proti bratrům. ³Přesto tam strávili dlouhý čas a směle mluvili o Pánu, který potvrzoval poselství o své milosti a působil skrze jejich ruce divy a zázraky. ⁴Obyvatelstvo města se rozdělilo: jedni byli s Židy a druhí s apoštoly.

⁵Když se je však pohané i Židé se svými vůdci rozhodli napadnout a kamenovat, ⁶dozvěděli se to a utekli do lykaonských měst Lystry a Derbe a jejich okolí. ⁷Tam šířili evangelium.

Lystra a Derbe

⁸V Lyště sedával jeden muž. Nemohl na nohy, neboť byl od lůna své matky chromý a nikdy nechodil. ⁹Také on naslouchal Pavlovým slovům. Když se mu Pavel podíval do očí a viděl jeho víru, že bude uzdraven, ¹⁰řekl silným hlasem: „Postav se na nohy a stůj rovně!“ A on vyskočil a začal chodit. ¹¹Když lidé viděli, co Pavel udělal, začali lykaonsky volat: „Bohové sestoupili k nám v lidské podobě!“ ¹²Barnabášovi začali říkat Zeus a Pavlovi Hermes (protože mluvil hlavně on). ¹³Kněz Diova chrámu, který stál před jejich městem, přivedl k branám ověncené býky a chtěl s lidmi začít obětovat.

¹⁴Jakmile to apoštolové Barnabáš a Pavel uslyšeli, roztrhli svá roucha, vběhli do davu a křičeli: ¹⁵„Co to děláte? Vždyť jsme jen lidé jako vy! Přišli jsme vám zvěstovat, abyste se obrátili od těchto marností k živému Bohu, který stvořil nebe, zemi i moře a všechno v nich. ¹⁶V minulých dobách nechával všechny národy chodit po jejich cestách, ¹⁷ale nikdy o sobě nepřestal svědčit svým dobrodiním: z nebe nám dává déšť i časy úrody a naše nitro sytí jidlem a radostí.“ ¹⁸A těmi slovy taktak upokojili davy, aby jim neobětovaly.

¹⁹Vtom ale dorazili Židé z Antiochie a Ikonie a strhli davy k tomu, aby Pavla ukamenovali. ²⁰Když už ho měli za mrtvého, vyvlekli ho za město. Když ho však oboustoupili učedníci, vstal a vrátil se do města. Druhého dne pak s Barnabášem odešel do Derbe.

Zpáteční cesta

²¹I tomuto městu zvěstovali evangelium. Poté, co tu získali mnoho učedníků, vydali se na zpáteční cestu do Lystry, Ikonie a Antiochie. ²²Posilovali duše učedníků a vyzývali je, aby zůstávali ve víře a že do Božího království musíme vejít skrze mnohá soužení. ²³V každé církvi

jim s modlitbou a postem vybrali starší a svěřili je Pánu, v něhož uvěřili.

²⁴Prošli Pisídií a přišli do Pamfylie. ²⁵Poté, co kázali slovo v Perge, odešli do Attalie ²⁶a odtud vypluli do Antiochie, odkud byli předtím svěřeni Boží milosti k dílu, které nyní vykonali. ²⁷Když tam dorazili, shromáždili církev a vyprávěli, co všechno Bůh skrze ně učinil a že otevřel dveře víry pohanům. ²⁸Zůstali tam s učedníky po delší čas.

Jeruzalémský sněm

15 Potom přišli někteří z Judska a začali bratry učit: „Pokud se nedáte obřezat podle Mojžíšova způsobu, nemůžete být spaseni.“ ²Pavel a Barnabáš s nimi proto vedli nemalý spor a hádku, a tak bylo rozhodnuto, že Pavel, Barnabáš a někteří další půjdou s touto otázkou za apoštoly a staršími do Jeruzaléma.

³Vyslání církvi tedy procházeli Fénicíí a Samařím a vyprávěli o obrácení pohanů a přinášeli všem bratrům velikou radost. ⁴Když dorazili do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštoly i staršími a vyprávěli jim, co skrze ně Bůh užíval. ⁵Povstali však někteří věřící ze sekty farizeů a říkali, že pohané se musí obřezávat a že se jim má přikázat, ať zachovávají Mojžíšův zákon.

⁶Apoštolové a starší se tedy sešli, aby tu věc zvažili. ⁷Po velikém dohadování vstal Petr a promluvil k nim: „Bratři! Sami víte, že Bůh z nás už dávno vybral mě, aby pohané slyšeli slovo evangelia z mých úst a uvěřili. ⁸Bůh, který zná lidská srdce, jim tehdy vydal svědectví, když jim dal Ducha Svatého tak jako nám. ⁹Vírou očistil jejich srdce a neučinil žádný rozdíl mezi námi a jimi. ¹⁰Proč tedy teď pokoušíte Boha? Proč nakládáte učedníkům jho, které nemohli unést ani naši otcové ani my? ¹¹Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše Krista.“

¹²Celé shromáždění zmlklo a poslouchali Barnabáše a Pavla, kteří vyprávěli, jaké divy a zázraky skrze ně Bůh konal mezi pohany. ¹³Když domluvili, vzal si slovo Jakub: „Poslouchejte mě, bratři. ¹⁴Šimon tu vyprávěl, jak Bůh poprvé navštívil pohany, aby z nich přijal svůj vlastní lid. ¹⁵S tím se plně shodují slova proroků, neboť je psáno:

¹⁶„Znovu se vrátím
a obnovím Davidův zbořený stánek.
Jeho trosky obnovím
a vztyčím jej,
¹⁷aby ostatní lidé hledali Hospodina,
i všichni pohané mé jméno nesoucí,
praví Hospodin, jenž činí toto vše.“

¹⁸Bůh již od věků věděl všechno, co bude dělat. ¹⁹Proto soudím, abychom pohanům, kteří se obracejí k Bohu, nečinili potíže. ²⁰Napišme jim však, ať se vyhýbají modloslužbě, smilstvu, masu zardoušených zvířat a krvi. ²¹Mojžíš má přece odedávna kazatele po všech městech, kde ho čtou v synagogách každou sobotu.“

²²Apoštolové a starší se shodli s celou církví, že do Antiochie pošlou s Pavlem a Barnabášem své zástupce. Byli to přední bratři Juda zvaný Barsabáš a Silas. ²³Po nich poslali tento dopis:

Apoštolové, starší a všichni bratři zdraví bratry z pohanů v Antiochii, v Sýrii a v Kilikii.

²⁴Slyšeli jsme, že vás někteří od nás znepokojili a zmátli, když vám říkali, že se musíte dát obřezat a zachovávat Zákon. K ničemu takovému jsme je nepověřili. ²⁵My shromáždění jsme se svorně shodli, že k vám pošleme své zástupce spolu s našimi milovanými Barnabášem a Pavlem, ²⁶kteří pro jméno našeho Pána Ježíše Krista

nasadili své životy. ²⁷Posíláme k vám Judu a Silase, kteří vám to vše ústně potvrdí:

²⁸Shodli jsme se s Duchem Svatým, že na vás nebudeme vkládat žádné další břemeno kromě těchto nezbytných věcí: ²⁹vyhýbejte se modloslužbě, krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu. Uchráňte-li se těchto věcí, uděláte dobře. Buďte zdraví.

³⁰Vyslání na cestu přišli do Antiochie, svolali shromáždění a předali dopis. ³¹Bratři ho přečetli a měli z toho povzbuzení radost. ³²Juda se Silasem (kteří byli také proroci) pak mnoha slovy povzbuzovali a posilovali bratry. ³³A když tam strávili nějaký čas, bratři je v pokoji vyslali zpět k apoštolům. ³⁴Silas se tam ale rozhodl zůstat. ³⁵Pavel a Barnabáš zůstali v Antiochii také a spolu s mnoha dalšími vyučovali a kázali Pánovo slovo.

Pavlova druhá cesta

³⁶Po nějaké době Pavel řekl Barnabášovi: „Pojďme se vrátit a navštívit naše bratry ve všech městech, kde jsme kázali Pánovo slovo, ať zjistíme, jak se mají.“ ³⁷Barnabáš chtěl, aby s sebou vzali i Jana Marka, ³⁸ale Pavlovi se to nezdálo, protože je v Pamfylii opustil a nešel s nimi do díla. ³⁹Vznikl z toho tak ostrý spor, že se spolu rozešli. Barnabáš vzal s sebou Marka a odpul na Kypr, ⁴⁰kdežto Pavel si vybral Silase, a když ho bratři svěřili Boží milosti, vydal se na cestu. ⁴¹Procházel Sýrii a Kilikii a posiloval církev.

16 Přišel do Derbe a Lystry a hle, byl tu jeden učedník jménem Timoteus, syn věřící Židovky a řeckého otce. ²Bratři v Lystře a Ikoniu ho velmi chválili, ³a tak se Pavel rozhodl, že ho vezme s sebou na cesty. Vzal ho

tedy a kvůli tamějším Židům ho obřezal. (Všichni totiž věděli, že jeho otec byl Rek.) ⁴Když pak procházeli města, předávali jim závazná rozhodnutí, na nichž se usnesli apoštolové a starší v Jeruzalémě. ⁵Církev pak sílily ve více a rostly v počtu každý den.

⁶Procestovali Frygii a Galicii, protože jim Duch Svatý zabránil kázat Slovo v Asii. ⁷Když se přiblížili k Mysii, pokoušeli se jít do Bitynie, ale Duch je nenechal. ⁸Obešli tedy Mysii a dorazili do Troady. ⁹Tam měl Pavel v noci vidění. Stál před ním nějaký Makedonec a prosil ho: „Přiď do Makedonie a pomoz nám!“

Filipy

¹⁰Jakmile Pavel přijal to vidění, ihned jsme se rozhodli vyrazit do Makedonie, přesvědčeni, že nás Pán povolal, abychom jim kázali evangelium. ¹¹Vypluli jsme z Troady, vydali se přímým směrem k Samothráké a příštího dne jsme dorazili do Neapole. ¹²Odtud jsme odešli do Filip, které jsou předním městem té části Makedonie a římskou kolonií.

Poté, co jsme ve městě strávili několik dní, ¹³vyšli jsme v sobotu za město k řece, kde bylo zvykem se modlit. Posadili jsme se tam a mluvili k ženám, které se tam shromáždily. ¹⁴Naslouchala nám také jedna zbožná žena jménem Lydie, obchodnice s purpurem z města Thyatir. Pán jí otevřel srdce, aby přijala, co Pavel říkal, ¹⁵a tak se i s celou domácností nechala pokřtít. Potom nás prosila: „Pokud mě máte za věrnou Pánu, buďte hosty v mém domě.“ A tak nás přemluvila.

¹⁶Jednou, když jsme se šli modlit, potkala nás jedna otrokyně, která měla věšteckého ducha a přinášela svým pánům veliké zisky předpovídáním budoucnosti. ¹⁷Začala za Pavlem a za námi chodit a vykřikovala: „Tito lidé jsou

služebníci Nejvyššího Boha! Ohlašují nám cestu spásy!“

¹⁸Když to trvalo mnoho dní, Pavel to už nemohl snést, a tak se obrátil a řekl tomu duchu: „Přikazuji ti ve jménu Ježíše Krista, vyjdi z ní!“ V tu chvíli byl pryč.

¹⁹Když její páni uviděli, že jejich naděje na další zisk je pryč, chopili se Pavla a Silase a táhli je na náměstí před úřad. ²⁰Přivedli je k městským správcům a řekli: „Tito lidé bouří naše město! Jakožto Židé ²¹hlásají zvyky, které jsou pro nás Římany nepřijatelné a nepřijatelné!“ ²²A když se proti nim postavil i sročený dav, úředníci jim strhali šaty a nařídili, ať jsou zbiti holemi. ²³Po mnoha ranách je vsadili do vězení a žalárníkovi přikázali, aby je přísně hlídal. ²⁴Ten je podle rozkazu vsadil do nejhlubší cely a nohy jim sevrěl kládou.

²⁵Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpívali chvály Bohu a vězňové jim naslouchali. ²⁶Vtom nastalo tak velké zemětřesení, že se vězení otřásl v základech. Všechny dveře se hned otevřely a všem spadly okovy. ²⁷Žalárník se probudil, a když uviděl dveře vězení otevřené, vytáhl meč a chtěl se zabít v domnění, že vězňové utekli. ²⁸Pavel však hlasitě vykřikl: „Neublížuj si! Všichni jsme tu!“

²⁹Žalárník si řekl o světlo, vběhl dovnitř a rozechvěn padl před Pavlem a Silasem na kolena. ³⁰Pak je vyvedl ven a ptal se: „Páni, co mám dělat, abych byl spasen?“ ³¹Odpověděli: „Věř v Pána Ježíše Krista a budeš spasen ty i tvůj dům!“ ³²Potom přinesli Pánovo slovo jemu i všem u něj doma. ³³(Ještě v tu noční hodinu je totiž vzal k sobě, aby jim omyl rány.) Hned nato se dal s celou svou domácností pokřtít. ³⁴Uvedl je do svého domu, prostřel stůl a radoval se, že s celou domácností uvěřil Bohu.

³⁵Když se rozednilo, poslali městští správci biřice za vzkazem: „Propuť ty lidi!“ ³⁶Žalárník tedy Pavlovi řekl: „Správci vzkázali, že máte být propuštěni. Pojďte ven a odejděte v pokoji.“ ³⁷Pavel však odpověděl: „Zbili nás veřejně;

potom nás – římské občany – bez soudu vsadili do vězení a teď nás chtějí tajně vyhnat? To tedy ne! Ať přijdou a vyvedou nás sami!“

³⁸Biřicové to šli vyříditi městským správcům. Když uslyšeli, že to jsou římsští občané, polekali se ³⁹a šli je prosit za odpuštění. Vyvedli je ven a prosili je, ať opustí město. ⁴⁰Když Pavel a Silas vyšli z vězení, přišli k Lydii, kde se uviděli s bratry, povzbudili je a odešli.

Tesalonika

17 Přes Amfipolis a Apolonii pak přišli do Tesaloniky, kde byla židovská synagoga. ²Pavel tam podle svého zvyku šel a po tři soboty k nim promlouval z Písem. ³Vysvětloval a předkládal jim, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých a že „toto je Mesiáš: Ježíš, kterého vám kážu!“ ⁴Někteří z nich se dali přesvědčit a připojili se k Pavlovi a Silasovi stejně jako veliké množství zbožných Řeků i nemálo předních žen.

⁵Těch Židů, kteří neuvěřili, se ale zmocnila žárlivost. Přibráli si nějaké poberty z ulice, vyvolali sročený davu, vzbouřili město a přitáhli k Jásonovu domu. Hledali tam Pavla a Silase, aby je mohli odvést před lidový soud. ⁶Když je však nenašli, odveklí Jásona a některé bratry k městským radním s křikem: „Tito lidé rozvracejí celý svět! Teď přišli sem ⁷a Jáson je přijal! Ti všichni porušují císařské nařízení, protože se hlásí k jinému králi – Ježíšovi!“ ⁸Ta slova dav i městské radní vylekala. ⁹Když ale Jáson a ostatní složili záruku, propustili je.

Beroa

¹⁰Bratři pak hned v noci vyslali Pavla i Silase do Beroje. Také tam po svém příchodu navštívili židovskou synagogu. ¹¹Tito Židé však byli ušlechtilejší než tesaloníci. Přijali Slovo s velikou dychtivostí a každý den zkoumali

Písma, zda je to všechno opravdu tak. ¹²Mnozí z nich pak uvěřili, stejně jako nemálo vážených řeckých žen a mužů.

¹³Když se ale Židé z Tesaloniky dozvěděli, že Pavel káže Boží slovo i v Beroji, přišli také tam a začali podněcovat davy. ¹⁴Bratři proto Pavla hned poslali k moři, ale Silas a Timoteus tam zůstali. ¹⁵Ti, kdo Pavla doprovázeli, ho dovedli až do Athén. Odtud se vrátili se vzkazem pro Silase a Timotea, aby co nejrychleji přišli za Pavlem.

Athény

¹⁶Když na ně Pavel čekal v Athénách, viděl, jak je to město plné model, a jeho duch se bouřil. ¹⁷Hovořil tedy každý den s Židy a zbožnými lidmi v synagoze i s těmi, které potkal na tržišti. ¹⁸Diskutovali s ním také někteří epikurejští a stoicí filozofové. Někteří z nich říkali: „Co nám chce ten žvanil povídat?“ a jiní: „Zdá se být zvěstovatelem cizích božstev!“ (Kázal jim totiž Ježíše a vzkříšení z mrtvých.)

¹⁹Chopili se ho a vyvedli na Areopag se slovy: „Mohli bychom vědět, jaké nové učení to hlásáš?“ ²⁰Zní nám to nějak zvláště, a tak chceme vědět, co to má být.“ ²¹(Všichni Athénané i cizinci, kteří tam pobývali, se totiž nezabývali ničím jiným, než aby říkali nebo poslouchali něco nového.)

²²Pavel se postavil doprostřed Areopagu a řekl: „Athénané, vidím, že jste v každém ohledu velmi nábožní lidé.

²³Když jsem se tu procházel a pozoroval vaše náboženství, našel jsem také oltář, na němž je napsáno: NEZNÁMĚMU BOHU. Nuže, koho ctíte, aniž ho znáte, toho vám zvěstuji.

²⁴Bůh, který stvořil svět i všechno v něm, je Pánem nebe i země. Nebydlí v chrámech udělaných rukama, ²⁵ani si nedává lidskýma rukama sloužit, jako by něco potřeboval, protože sám všem dává život i dech a všechno. ²⁶Z jedné krve učinil celé lidstvo, aby žilo na celém zemském povrchu. Vyměřil jim určená období a hranice jejich

života, ²⁷aby hledali Pána, zda by se ho snad mohli dočkat a nalézt ho – ačkoli není daleko od žádného z nás. ²⁸Jím přeče žijeme, hýbeme se a trváme, jak to také řekli někteří z vašich básníků: ‚Vždyť jsme jeho rodina.‘ ²⁹Když tedy jsme Boží rodina, nemůžeme si myslet, že by se božská bytost mohla podobat zlatu, stříbru nebo kameni, výtvaru lidské zručnosti a důvtipu. ³⁰Bůh ale přehlédl časy této nevědomosti a nyní ukládá všem lidem všude, aby činili pokání. ³¹Uřčil totiž den, v němž bude spravedlivě soudit svět skrze muže, kterého k tomu ustanovil, o čemž podal každému důkaz, když ho vzkřísil z mrtvých.“

³²A jakmile uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, jedni se začali posmívat, ale jiní řekli: „Poslechneme si to od tebe někdy jindy.“ ³³Tedy je Pavel opustil. ³⁴Někteří se ale k němu připojili a uvěřili; mimo jiné i Dionýsios Areopagita, žena jménem Damaris a ještě další.

Korint

18 Potom se Pavel vydal z Athén do Korintu. ²Tam se setkal s jedním Židem jménem Akvila, původem z Pontu, který se s manželkou Priscilou nedávno přistěhoval z Itálie (císař Klaudius totiž nařídil, že všichni Židé musí opustit Řím). Pavel se k nim přidal, ³protože jeho řemeslem stejně jako jejich bylo šití stanů. Bydlel tedy a pracoval u nich ⁴a každou sobotu hovořil v synagoze a přesvědčoval Židy i Řeky.

⁵Když pak z Makedonie dorazili Silas a Timoteus, Pavel puzen Duchem dokazoval Židům, že Ježíš je Mesiáš.

⁶Když mu však odpovídali a rouhali se, setřásl si prach z pláště se slovy: „Vaše krev na vaši hlavu, já jsem od ní čistý! Od této chvíle půjdu k pohanům.“ ⁷Odešel odtud a vstoupil do domu jistého muže jménem Justus, Božího citele, jehož dům sousedil se synagogou. ⁸Krispus, představený synagogy, pak s celou svou domácností uvěřil

Pánu. Stejně tak mnozí Korintáné, kteří naslouchali Pavlovi, uvěřili a dali se pokřtít.

⁹Jedné noci Pán řekl Pavlovi ve vidění: „Neboj se, mluv a nemlč!¹⁰ Já jsem s tebou a nikdo se tě ani nedotkne, aby ti ublížil. Mnozí v tomto městě totiž patří mně.“¹¹ A tak tu Pavel zůstal půldruhého roku a vyučoval mezi nimi Boží slovo.

¹²Když se však řeckým prokonzulem stal Gallio, Židé se svorně postavili proti Pavlovi a přivedli ho před soud¹³ s žalobou: „Tento muž navádí lidi, aby ctili Boha v rozporu se Zákonem!“¹⁴ Pavel se chystal něco říci, ale Gallio se obrátil k Židům: „Ach, vy Židé! Kdyby šlo o nějaké bezpráví nebo vážný zločin, měl bych důvod vás vyslechnout.“¹⁵ Když se ale přete o slovech a jménech a o vašem Zákoně, vyřešte si to sami. Já takové věci soudit nehodlám!“¹⁶ A s tím je vyhnal ze soudní síně.¹⁷ Všichni Řekové se pak chopili představeného synagogy Sostena a bili ho přímo před soudem, ale Gallio na to vůbec nedbal.

Návrat do Antiochie a třetí cesta

¹⁸Když tam Pavel pobyl ještě nějakou dobu, rozloučil se s bratry a vyrazil s Priscilou a Akvilou na zpáteční cestu do Sýrie. V Kenchrejích si kvůli slibu, který složil, dal ostříhat vlasy.¹⁹ Když dorazil do Efesu, nechal je oba tam; sám šel do synagogy a hovořil se Židy.²⁰ Ačkoli ho žádali, aby u nich zůstal déle, nesvolil.²¹ Při loučení jim řekl: „Blížící se svátky musím nutně strávit v Jeruzalémě, ale bude-li Bůh chtít, znovu se k vám vrátím.“ A tak odplul z Efesu.

²²Po přistání v Cesareji vystoupil do Jeruzaléma, kde pozdravil církev a odešel do Antiochie.²³ Když tam strávil nějaký čas, vydal se znovu na cestu. Postupně procházel Galacii a Frygii a posiloval všechny učedníky.

²⁴Do Efesu zatím přišel jeden Žid jménem Apollo, výmluvný muž a znalec Písma, původem z Alexandrie.²⁵ Byl

obeznámen s Pánovou cestou, a tak vroucně mluvil a přesně učil o Pánu. Znal však jenom Janův křest.²⁶ Když začal směle mluvit v synagoze, uslyšeli ho Priscila s Akvilou, vzali ho k sobě a vysvětlili mu Boží cestu ještě přesněji.²⁷ Apollo se potom chtěl vydat do Řecka, a tak ho bratři povzbudili a napsali učedníkům, ať ho přijmou. Když tam dorazil, velmi prospěl těm, kdo z Boží milosti uvěřili.²⁸ Mocně totiž překonával Židy, když veřejně dokazoval z Písma, že Ježíš je Mesiáš.

Pavel v Efesu

19 Zatímco byl Apollo v Korintu, Pavel prošel hornatým vnitrozemím a dorazil do Efesu, kde nalezl nějaké učedníky.² Zeptal se jich: „Přijali jste Ducha Svatého, když jste uvěřili?“ Odpověděli: „Nikdy jsme o Duchu Svatém ani neslyšeli.“³ „Jak jste tedy byli pokřtěni?“ zeptal se. „Janovým křtem,“ odpověděli.⁴ Pavel jim řekl: „Jan svým křtem vedl lidi k pokání a vyzýval je k víře v toho, který měl přijít po něm – v Mesiáše Ježíše.“⁵ Když to uslyšeli, dali se pokřtít ve jméno Pána Ježíše.⁶ Když pak na ně Pavel položil ruce, sestoupil na ně Duch Svatý, takže začali mluvit v jazycích a prorokovat.⁷ Těch mužů bylo celkem asi dvanáct.

⁸Pavel pak šel do synagogy a tři měsíce tam směle mluvil; hovořil s lidmi a přesvědčoval je o Božím království.⁹ Když však někteří zatvrzele odmítali víru a veřejně tu Cestu haněli, Pavel se od nich odvrátil. Odvedl učedníky s sebou a každý den pak hovořil v posluhárně jistého Tyranna.¹⁰ To se dělo po dva roky, takže všichni obyvatelé Asie, jak Židé, tak Řekové, slyšeli slovo Pána Ježíše.

¹¹Bůh konal skrze Pavlovy ruce neobyčejné zázraky.¹² Lidé dokonce odnášeli šátky a zástěry z jeho těla na nemocné; nemoci je opouštěly a zlí duchové z nich

vycházeli. ¹³Nějací potulní židovští zaklínači se pak pokusili vzývat jméno Pána Ježíše nad těmi, kdo měli zlé duchy: „Zaklínáme vás Ježíšem, kterého káže Pavel!“ ¹⁴Tak to dělalo sedm synů židovského vrchního kněze Skévy. ¹⁵Zlý duch jim odpověděl: „Ježíše znám, o Pavlovi vím, ale kdo jste vy?“ ¹⁶A ten člověk, ve kterém byl zlý duch, se na ně vrhl, přemohl je a zbil tak, že z toho domu utekli nazí a zranění.

¹⁷Když se to rozneslo mezi všemi Židy i Řeky bydlícími v Efesu, na všechny padla bázeň a jméno Pána Ježíše bylo ve velké vážnosti. ¹⁸Mnozí z těch, kdo uvěřili, pak přicházeli a vyznávali a odhalovali své praktiky. ¹⁹Také mnozí z těch, kteří se zabývali magií, přinášeli své knihy a přede všemi je pálili. Když pak spočítali jejich cenu, zjistili, že stály padesát tisíc stříbrných. ²⁰Tak mocně rostlo Pánovo slovo a rozmáhalo se.

Efeská Artemis

²¹Po těchto událostech se Pavel v Duchu rozhodl, že se přes Makedonii a Řecko vydá do Jeruzaléma. „Až tam pobudu,“ řekl, „musím se také podívat do Říma.“ ²²Dva ze svých pomocníků, Timotea a Erasta, tehdy poslal do Makedonie, ale sám zůstal ještě načas v Asii.

²³Někdy v té době nastal kvůli té Cestě nemalý rozruch. ²⁴Jeden stříbrotepec jménem Demetrios totiž vyráběl stříbrné napodobeniny Artemidina chrámu, což řemeslníkům přinášelo nemalý výdělek. ²⁵Svolal je tedy stejně jako výrobce z příbuzných oborů a promluvil k nim: „Pánové, víte, že z tohoto řemesla pramení náš blahobyt. ²⁶Jak ale vidíte a slyšíte, onen Pavel přesvědčil a odvrátil veliké množství lidí nejen v Efesu, ale skoro po celé Asii. Že prý ‚bohové vyrobené rukama nejsou bohové!‘

²⁷Nejenže je tím ohrožena pověst našeho řemesla; hrozí také, že chrám veliké bohyně Artemis už nebude nic

znamenat a tak se sníží vĕhlas té, kterou ctí celá Asie a celý svět!“

²⁸Když to uslyšeli, popadl je hnĕv a začali křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ ²⁹Celé město zachvátil zmatek. Všichni se společně hnali do divadla a vlekli s sebou Pavlovy společníky na cestách, Makedonce Gaia a Aristarcha. ³⁰Pavel chtěl vyjít k lidu, ale učedníci ho nenechali. ³¹Také někteří jeho přátelé z asijských nejvyšších kruhů mu naléhavĕ vzkazovali, ať se neodvažuje do divadla. ³²Tam jedni křičeli to, druzí ono, ve shromáždĕní vládl zmatek a mnozí ani nevěděli, proč se sešli. ³³Z davu pak vytáhli jistĕho Alexandra, který zastupoval Židy. Alexandr pokynul rukou a chtĕl před lidem pronést obhajobu. ³⁴Jakmile však poznali, že je to Žid, všichni začali jednohlasně křičet: „Veliká je efeská Artemis!“ Trvalo to asi dvě hodiny.

³⁵Mĕstský tajemník pak uklidňoval dav slovy: „Občanĕ Efesu! Kdo by nevědĕl, že město Efes je strážcem chrámu velikĕ bohyně Artemis a její sochy spadly z nebe? ³⁶Tyto věci jsou nepopíratelnĕ, a tak je třeba, abyste zachovali klid a neprovedli nic unáhlenĕho. ³⁷Přivedli jste sem tyto muže, ti se vřak nedopustili žádnĕ svatokrádeže ani rouhání proti vaří bohyni. ³⁸Chce-li Demetrios a ostatní řemeslníci někoho žalovat, od toho jsou tu veřejné soudy a místodržitelĕ. Tam ať se soudí. ³⁹Máte-li nějakĕ další požadavky, budou projednány v zákonnĕm shromáždĕní. ⁴⁰Hrozí nám totiž, že kvůli dneřku budeme obvinĕni ze vzpoury. Pro toto srocení není žádný důvod a nevíme, jak bychom je mohli obhájit.“ A po těchto slovech shromáždĕní rozpustil.

V Makedonii, Řecku a Asii

20 Jakmile to pozdvižení skonĕilo, Pavel svolal učedníky, rozlouĕil se s nimi a vyrazil do Makedonie.

²Prošel ty kraje, mnohokrát povzbudil místní učedníky a dorazil do Řecka, ³kde zůstal tři měsíce. Potom se chystal odplout do Sýrie, ale kvůli židovským úkladům se rozhodl vrátit přes Makedonii ⁴do Asie. Doprovázeli ho:

Sopater z Beroje,
Aristarchos a Sekundus z Tesaloniky,
Gaius a Timoteus z Derbe
a Tychikos a Trofimos z Asie.

⁵Ti šli napřed a čekali v Troadě na nás, ⁶kteří jsme po Svátku nekvašených chlebů vypluli z Filip. Během pěti dnů jsme dorazili k nim do Troady a strávili jsme tam týden.

⁷Když se učedníci prvního dne po sobotě sešli k lámání chleba, Pavel k nim mluvil, a protože se druhý den chystal odejít, protáhl svou řeč až do půlnoci. ⁸V horní místnosti, kde se shromáždili, svítilo hodně lamp. ⁹Jeden mladík jménem Eutychnos seděl v okně a při Pavlově dlouhé řeči se o něj pokoušel hluboký spánek. Nakonec ho spánek přemohl a on spadl z třetího poschodí dolů. Když ho zvedli, byl mrtev. ¹⁰Pavel sešel dolů a objal jej; potom ho vzal do náruče a řekl: „Buďte klidní, je v něm život!“ ¹¹Pak vystoupil nahoru, lámal chléb a po jídle ještě dlouho mluvil, až do rána, kdy odešel. ¹²Toho chlapce pak přivedli živého a byli nesmírně potěšeni.

¹³My ostatní jsme vyrazili napřed. Vypluli jsme na lodí k Assu, kde jsme měli příbrat Pavla; přál si tam totiž jít sám pěšky. ¹⁴Když jsme se v Assu setkali, vzali jsme ho na palubu a připluli do Mitylény. ¹⁵Odtud jsme pokračovali dál a druhého dne jsme se přiblížili k ostrovu Chios. Nazítí jsme připluli k Sámu a přenocovali v Trogylliu. Dalšího dne jsme dorazili do Milétu – ¹⁶Pavel se totiž rozhodl minout Efes, aby se v Asii nezdržel. Spěchal do Jeruzaléma, kam se chtěl dostat pokud možno na den Letnic.

Pavel se loučí

¹⁷Z Milétu poslal zprávu do Efesu a zavolal k sobě starší církve. ¹⁸Když k němu přišli, řekl jim: „Sami víte, jak jsem strávil všechny čas, kdy jsem byl s vámi, od prvního dne, kdy jsem přišel do Asie: ¹⁹Jak jsem sloužil Pánu se vši pokorou, s mnoha slzami a v mnoha zkouškách, které mě potkaly kvůli židovským úkladům; ²⁰jak jsem vám nezamlčel nic užitečného, ale kázal vám a učil veřejně i po domech; ²¹jak jsem Židům i Řekům vydával svědectví o pokání k Bohu a o víře v našeho Pána, Ježíše Krista.

²²Teď ale jdu, puzen Duchem, do Jeruzaléma. Nevím, co mě tam čeká, ²³ačkoli mi Duch Svätý v každém místě potvrzuje, že mě čekají pouta a souzení. ²⁴Já však na to nedbám; v životě mi nejde o nic víc, než abych s radostí dokončil svůj běh a službu, kterou jsem přijal od Pána Ježíše: abych byl svědkem evangelia o Boží milosti.

²⁵Teď vím, že nikdo z vás, mezi nimiž jsem chodil a kázal o Božím království, mě už nikdy neuvidí. ²⁶Proto před vámi dnešní den prohlašuji, že jsem čistý od krve všech, ²⁷neboť jsem nic nezamlčel, ale oznámil vám veškerou Boží vůli. ²⁸Dbejte tedy na sebe i na celé stádo, jehož správci vás Duch Svätý ustanovil, abyste pásli Boží církev, kterou vykoupil svou vlastní krví. ²⁹Vím, že po mém odchodu mezi vás přijdou draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo. ³⁰I z vás samotných povstanou lidé, kteří budou překrucovat pravdu, aby strhli učedníky za sebou. ³¹Proto bděte a pamatujte, že jsem po tři roky dnem i nocí bez přestání v slzách napomínal jednoho každého z vás.

³²Teď vás tedy, bratři, svěřuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc vybudovat vás a dát vám dědictví mezi všemi posvěcenými. ³³Od nikoho jsem nechtěl stříbro, zlato ani šaty. ³⁴Sami víte, že jsem těmato rukama vydělával na potřeby své i svých společníků. ³⁵Tím vším jsem vám ukázal, že máme poctivě pracovat, pomáhat

slabým a pamatovat na slova Pána Ježíše, který řekl: „Požehnanější je dávat než dostávat.“

³⁶Po těch slovech s nimi všemi poklekl a modlil se. ³⁷Všichni se dali do velikého pláče, objímali Pavla a líbali ho. ³⁸Nejvíce se rmoutili nad jeho slovy, že už ho nikdy nevidí. Tak ho doprovázeli až k lodi.

Připraven zemřít

21 Když jsme se konečně rozloučili, zvedli jsme kotvy a vypluli přímým směrem na ostrov Kós. Druhý den jsme dorazili na Rhodos a odtud do Patary. ²Tam jsme našli loď, která plula do Fénicie, nalodili se a vypluli. ³Přiblížili jsme se na dohled ke Kypru, nechali je vlevo a plavili se dál do Sýrie. Když jsme pak přistáli v Týru, kde měla loď vyložit náklad, ⁴vyhledali jsme místní učedníky a týden u nich zůstali. Ti Pavla skrze Ducha varovali, ať nechodí do Jeruzaléma. ⁵Když jsme po týdnů měli pokračovat v cestě, všichni nás i s ženami a dětmi vyprovodili za město, kde jsme na břehu poklekli a modlili se. ⁶Po rozloučení jsme nastoupili na loď a oni se vrátili domů.

⁷Z Týru jsme zamřili do Ptolemaidy, kde naše plavba skončila. Pozdravili jsme bratry a strávili s nimi jeden den. ⁸Nazítří jsme s Pavlem pokračovali dál pěšky do Cesařeje. Navštívili jsme evangelistu Filipa (jednoho z oněch sedmi) a zůstali u něj v domě. ⁹Filip měl čtyři mladé dcery, které prorokovaly. ¹⁰Když jsme tam strávili několik dní, dorazil z Judska jeden prorok jménem Agabos. ¹¹Přišel k nám, vzal Pavlův pás a svázal si ruce i nohy se slovy: „Tak praví Duch Svátý: Muže, jemuž patří tento pás, takto spoutají Židé v Jeruzalémě a vydají ho do rukou pohanů.“

¹²Když jsme to uslyšeli, prosili jsme ho spolu s místními učedníky, ať nechodí do Jeruzaléma. ¹³Pavel odpověděl: „K čemu ten plác? Proč mi lámete srdce? Pokud jde o mě, jsem připraven nejen být svázán, ale také v Jeruzalémě

zemřít pro jméno Pána Ježíše!“ ¹⁴Když se ale nedal přesvědčit, nechali jsme toho se slovy: „Děj se vůle Páně!“

Pavel v Jeruzalémě

¹⁵Po několika dnech jsme byli připraveni, a tak jsme se vydali vzhůru do Jeruzaléma. ¹⁶Několik učedníků z Cesařeje šlo s námi, aby nás dovedli k jistému Mnásonovi z Kypru, dávnému učedníkovi, u něhož jsme měli být ubytováni.

¹⁷Když jsme došli do Jeruzaléma, bratři nás tam vřele přijali. ¹⁸Druhého dne šel Pavel s námi k Jakubovi, kde se shromáždili všichni starší. ¹⁹Pavel je pozdravil a vyprávěl jim postupně všechno, co Bůh skrze jeho službu vykonal mezi pohany.

²⁰Když to uslyšeli, vzdali slávu Pánu. Potom mu řekli: „Vidíš, bratře, kolik tisíc Židů už uvěřilo, a ti všichni jsou horliví milovníci Zákona. ²¹O tobě ale mají zprávy, že učíš všechny Židy mezi pohany, aby odpadli od Mojžíše. Prý je navádíš, aby nedávali obřezat své syny a nezachovávali naše zvyky. ²²Co s tím? Jakmile se dozví, že jsi přišel, určitě se sejde spousta lidí. ²³Udělej tedy, co ti říkáme: Máme tu čtyři muže, kteří na sebe vzali slib. ²⁴Podrob se spolu s nimi očistnému obřadu a zaplať za ně, co je potřeba, aby si oholili hlavy. Tak všichni poznají, že na těch zprávách o tobě nic není a že naopak žiješ řádně a zachovávaš Zákon. ²⁵Pokud jde o věřící z pohanů, těm jsme napsali rozhodnutí, ať nic takového nedodržují, ale ať se vyhýbají masu obětovanému modlám, dále krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu.“

Zatčen v Chrámu

²⁶Druhého dne se tedy Pavel spolu s oněmi muži podrobil očistnému obřadu. Potom šel do chrámu ohlásit, kdy uplyne doba jejich očišťování a za každého z nich

bude přinesena oběť. ²⁷Když už těch sedm dní mělo uplynout, uviděli ho v chrámu Židů z Asie. Vzbouřili všechen lid a vrhli se na něj ²⁸s křikem: „Izraelité, pomozte! To je ten člověk, který všude všechny učí proti tomuto lidu, Zákonu i tomuto místu! Navíc ještě do chrámu přivedl Řeky, aby toto svaté místo poskvrnil!“ ²⁹(Předtím s ním totiž ve městě viděli Trofima z Efesu a domnívali se, že ho Pavel přivedl do chrámu.)

³⁰Byl z toho rozruch po celém městě. Lidé se sběhli, chopili se Pavla a táhli ho ven z chrámu. Dveře se za ním ihned zavřely. ³¹Už se ho chystali zabít, když k veliteli římské posádky dorazila zpráva, že se celý Jeruzalém bouří. ³²Ihned vzal vojáky a setníky a seběhl k nim. Jakmile uviděli velitele s vojáky, přestali Pavla bít. ³³Velitel přistoupil, zatkl ho a dal ho spoutat dvěma řetězy. Potom se ptal, kdo to je a co udělal. ³⁴V davu však jedni křičeli to a druzí ono. Nemohl kvůli hluku zjistit nic jistého, a tak poručil, ať ho odvedou do pevnosti. ³⁵Po schodišti ho vojáci kvůli násilí davu museli nést. ³⁶Šla za ním totiž spousta lidí a křičeli: „Pryč s ním!“

³⁷Když už měl být Pavel zaveden do pevnosti, oslovil velitele: „Mohu s tebou mluvit?“ „Ty umíš řecky?“ odpověděl velitel. ³⁸„Takže ty nejsi ten Egyptan, který nedávno vzbouřil a odvedl na poušť ty čtyři tisíce hrdlořežců?“ ³⁹Pavel odpověděl: „Jsem Žid z Tarsu v Kilikii, občan onoho významného města. Proto tě žádám, dovol mi promluvit k lidu.“

Jsem Žid

⁴⁰Pavel se s velitelovým svolením postavil na schodišti a pokynul rukou lidu. Když se rozhostilo ticho, promluvil k nim hebrejsky:

22 „Bratři a otcové, vyslechněte prosím mou obhajobu před vámi.“ ²Když uslyšeli, že k nim mluví hebrejsky, ztišili se ještě více.

Pavel pokračoval: ³„Jsem Žid narozený v kilickém Tarsu, ale vychovaný zde v tomto městě. Zákonu našich otců jsem byl vyučen v největší přísnosti u nohou Gamaliových a byl jsem horlivcem pro Boha, jako jste podnes vy všichni. ⁴Tu Cestu jsem pronásledoval až k smrti. Zatýkal jsem muže i ženy a dával je do vězení, ⁵jak může dosvědčit i velezkež a všichni starší. Od nich jsem také přijal dopisy pro naše bratry v Damašku, kam jsem se vypravil, abych i tamější přívržence přivedl v poutech do Jeruzaléma k potrestání.

⁶Když už jsem se cestou blížil k Damašku, okolo pole dne mě náhle obklopilo veliké světlo z nebe. ⁷Padl jsem na zem a uslyšel hlas: ‚Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?‘ ⁸Zeptal jsem se: ‚Kdo jsi, Pane?‘ a on odpověděl: ‚Já jsem Ježíš Nazaretský, kterého ty pronásleduješ.‘ ⁹Moji společníci viděli světlo a vyděsili se; hlas, který ke mně mluvil, ale neslyšeli. ¹⁰Zeptal jsem se: ‚Pane, co mám dělat?‘ a Pán mi řekl: ‚Vstaň a jdi do Damašku. Tam se dozvíš všechno, co máš dělat.‘ ¹¹Byl jsem oslepen jasem toho světla, a tak mě moji společníci museli do Damašku odvést za ruku.

¹²Jistý Ananiáš, zbožný stoupenec Zákona s dobrou pověstí u všech místních Židů, ¹³přišel za mnou. Postavil se ke mně a řekl: ‚Bratře Saule, prohlédni!‘ Hned v tu chvíli jsem ho uviděl ¹⁴a on řekl: ‚Bůh našich otců tě povolil, abys poznal jeho vůli, spatřil jeho Spravedlivého a uslyšel hlas z jeho úst. ¹⁵Přede všemi lidmi mu budeš svědkem toho, co jsi viděl a slyšel. ¹⁶Na co ještě čekáš? Vstaň, pokřti se, smyj své hříchy a vzyvej jméno Páně!‘

¹⁷Potom jsem se vrátil do Jeruzaléma. Při modlitbě jsem v chrámu upadl do vytržení ¹⁸a viděl jsem Pána. Řekl mi: ‚Pospěš si! Rychle opusť Jeruzalém, neboť tvé svědectví o mně tu nepřijmou.‘ ¹⁹‚Pane,‘ namítl jsem, ‚oni vědí, že jsem v synagogách zatýkal a bičoval ty, kdo věřili v tebe. ²⁰Když byla prolévána krev tvého svědka Štěpána, stál

jsem tam, souhlasil s jeho smrtí a hlídal pláště těch, kdo ho zabýjeli.²¹ Nato mi Pán řekl: „Jen jdi, pošlu tě k dalekým národům.“

Římský občan

²²Až po to slovo mu naslouchali. Nyní však začali křičet: „Pryč s ním ze světa! Nezaslouží si žít!“²³ Když takto křičeli, rvali si pláště a házeli do vzduchu prach,²⁴ velitel ho nechal odvést do pevnosti. Nařídil, ať ho vyslyšají bičováním, aby zjistil, proč na něj tolik křičeli.²⁵ Poté, co ho připoutali řemeny, Pavel oslovil velícího setníka: „Vy smíte bez soudu bičovat římského občana?“

²⁶ Jakmile to setník uslyšel, odešel se ohlásit veliteli: „Dej si pozor, co děláš. Ten člověk je římský občan!“²⁷ Velitel se Pavla šel zeptat: „Pověz mi, ty jsi římský občan?“ „Ano,“ odpověděl Pavel.²⁸ Velitel mu řekl: „Já jsem získal občanství za spoustu peněz!“ „Já jsem se tak už narodil,“ odpověděl Pavel.²⁹ Ti, kdo ho měli vyslyšet, od něj ihned ustoupili. I velitel dostal strach, když si uvědomil, že nechal spoutat římského občana.

Před Veleradou

³⁰ Nazítří ho velitel propustil z pout. Protože chtěl zjistit, z čeho přesně jej Židé obviňují, nařídil, aby se šli vrchní kněží i celá jejich Velerada. Pak přivedl Pavla a postavil ho před ně.

23 Pavel se pozorně rozhlédl po Veleradě a řekl: „Bratři, v každém ohledu mám čisté svědomí; až dodneška jsem se řídil Božími zákony.“² Velekněz Ananiáš hned přikázal těm, kdo stáli u něj, aby ho bili přes ústa.³ Pavel mu odpověděl: „Tebe bude bit Bůh, zblíbená stěno! Sedíš tu, abys mě soudil podle Zákona, a proti Zákonu mě nařizuješ být?“⁴ Ti, kdo stáli u něj, mu řekli: „Ty spláš Božímu veleknězi?“⁵ Pavel odpověděl: „Nevěděl

jsem, bratři, že je to velekněz. Je přece psáno: ‚Vůdci svého lidu nespíjej.‘“

⁶ Pavel věděl, že ve Veleradě je jedna strana saduceů a druhá farizeů, a tak zvolal: „Bratři, já jsem farizeus, farizeův syn. Stojím před soudem kvůli naději zmrtvýchvstání!“⁷ Jakmile to řekl, farizeové se začali se saduceji hádat, a tak se shromáždění rozdělilo.⁸ (Saduceové totiž tvrdí, že není žádné vzkříšení ani anděl nebo duch, ale farizeové to obojí vyznávají.)⁹ Strhl se veliký křik. Z farizejské strany povstali znalci Písma a bojovali za něj: „Nenašli jsme na něm nic zlého. Co když k němu mluvil duch nebo anděl? Nebojujme proti Bohu!“¹⁰ Hádka narůstala tak, že se velitel začal obávat, aby Pavla neroztrhali. Poručil tedy vojákům, ať jdou dolů, vyrvou jim ho a odvedou do pevnosti.

¹¹ Tu noc před ním stanul Pán. „Buď statečný, Pavle,“ řekl mu. „Jako jsi o mně svědčil v Jeruzalémě, musíš svědčit i v Římě.“

Spiknutí

¹² Když se rozednilo, někteří Židé se spojili a zapřísáhli se, že nebudou jíst ani pít, dokud Pavla nezabijí.¹³ Těch spiklenců bylo nejméně čtyřicet.¹⁴ Přišli k vrchním kněžím a starším a řekli: „Složili jsme přísahu, že se nedotkneme jídla, dokud nezabijeme Pavla.¹⁵ Vy teď spolu s Veleradou vzkažte veliteli, ať ho zitra přivede k vám, jako byste chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat. Ještě než k vám dojde, jsme připraveni ho zabít.“

¹⁶ O té léce se však doslechl syn Pavlovy sestry. Vydal se tedy za Pavlem do pevnosti a pověděl mu to.¹⁷ Pavel k sobě zavolal jednoho ze setníků a řekl: „Vezmi toho mladíka k veliteli. Má pro něj zprávu.“¹⁸ Setník ho dovedl za velitelem se slovy: „Vězeň Pavel mě zavolal a požádal, abych k tobě přivedl tohoto mladíka, že ti má něco říci.“

¹⁹Velitel ho vzal za ruku, pooděšel s ním stranou a ptal se: „Co mi chceš povědět?“ ²⁰Mladík mu řekl: „Židé se dohodli, že tě požádají, abys zítra přivedl Pavla do Velerady, jako by chtěli jeho věc důkladněji prozkoumat.“ ²¹Ty jim ale nevěř! Číhá na něj nejméně čtyřicet mužů, kteří se zapřísáhli, že nebudou jíst ani pít, dokud ho nezabijí. Jsou už připraveni a čekají jen na tvé rozhodnutí!“ ²²Velitel pak mladíka propustil s příkazem: „Nikomu neříkej, že jsi mi to prozradil!“

Odeslán do Cesareje

²³Zavolal si dva setníky a řekl jim: „Na devátou večer připravte dvě stě vojáků k cestě do Cesareje. Vezměte také sedmdesát jezdců a dvě stě lehkooděnců.“ ²⁴Přiveďte mezky pro Pavla a bezpečně ho dopravte k prokurátoru Felixovi.“ ²⁵Potom napsal dopis tohoto znění:

²⁶Klaudius Lysiáš zdraví vznešeného prokurátora Felixe.

²⁷Tohoto muže se zmocnili Židé a chtěli ho zabít. Když jsem se dozvěděl, že je to římský občan, zasáhl jsem se svým oddílem a zachránil ho.

²⁸Protože jsem chtěl zjistit, z čeho jej obviňují, přivedl jsem ho do jejich Velerady. ²⁹Shledal jsem, že jej obviňují kvůli sporným otázkám jejich Zákona a že nespáchal nic, zač by zasloužil smrt nebo vězení. ³⁰Když jsem se pak dozvěděl, že se ho Židé chystají úkladně zavraždit, ihned jsem ho odeslal k tobě. Jeho žalobcům jsem přikázal, ať svá obvinění vůči němu přednesou tobě. Buď zdrav.

³¹Vojáci vzali Pavla a podle rozkazu ho v noci odvedli do Antipatridy. ³²Nazítři se vrátili do pevnosti a zanechali ho v doprovodu jezdců. ³³Ti po příjezdu do Cesareje

doručili dopis prokurátorovi a předali mu Pavla. ³⁴Prokurátor si dopis přečetl a zeptal se, z jaké je provincie. Když zjistil, že z Kilikie, ³⁵řekl: „Vyslechnu tě, jakmile se dostaví tvoji žalobci.“ Zatím ho nechal hlídat v Herodově paláci.

Souzen před Felixem

24 Po pěti dnech do Cesareje dorazil velekněz Ananiáš se staršími a s jistým řečníkem Tertullem, aby Pavla obvinili před prokurátorem.

¹Jakmile byl Pavel předvolán, Tertullus přednesl obžalobu: „Vznešený Felixi! Díky tobě již dlouho zakoušíme pokoj a díky tvé prozíravosti vše v tomto národě spěje k lepšímu, ²což bezvýhradně a všeobecně přijímáme s nehlubší vědcností. ³Abych tě však příliš nezdržoval, prosím, abys nás krátce vyslyšel s vlídností sobě vlastní. ⁴Shledali jsme, že tento muž je nesmírně nebezpečný. Jakožto vůdce té sekty nazaretských vyvolává nepokoje mezi všemi Židy po celém světě. ⁵Pokusil se dokonce znesvětit chrám, a tak jsme ho zajali a chtěli jej soudit podle svého Zákona. ⁶Zasáhl však velitel Lysiáš, velmi násilně nám ho vzal z rukou ⁷a přikázal, ať jeho žalobci jdou za tebou. Když provedeš výslech, sám se budeš moci přesvědčit o všem, z čeho jej žalujeme.“ ⁸Židé s tou řečí souhlasili a potvrdovali, že je to pravda.

⁹Když mu prokurátor pokynul, ať mluví, Pavel se ujal slova: „Vím, že náš národ spravuješ již řadu let, a tak se budu hájit s klidnou myslí. ¹⁰Jak si můžeš ověřit, v Jeruzalémě, kam jsem přišel uctívat Boha, jsem nepobyl více než dvanáct dní. ¹¹Nikdo mě neviděl hádat se s někým v chrámu nebo podněcovat davy, ať už v synagogách, nebo ve městě. ¹²To, z čeho mě tu obviňují, nemohou nijak prokázat. ¹³Přiznávám však před tebou, že sloužím Bohu našich otců jako stoupenec té Cesty, kterou oni

nazývají sektou. Věřím všemu, co je psáno v Zákoně a v Prorocích¹⁵ a mám v Bohu naději, kterou chovají i oni, že nastane vzkříšení spravedlivých i nespravedlivých.¹⁶ Proto se snažím, abych měl vždy čisté svědomí před Bohem i před lidmi.

¹⁷Po letech jsem se vrátil do Jeruzaléma, abych svému národu přinesl dary pro chudé a oběti.¹⁸ Někteří Židé z Asie mě zastihli v chrámu, když jsem se bez davu a hluku podrobil očistnému obřadu.¹⁹ Pokud proti mně něco mají, měli by tu stát před tebou a žalovat mě.²⁰ Anebo ať řeknou zde tito, jaký zločin na mě našli, když jsem stál před Veleradou.²¹ Snad šlo o to jediné, co jsem mezi nimi zvolal: „Dnes jsem před vámi souzen kvůli vzkříšení z mrtvých!“

²²Felix (který o té Cestě leccos věděl) to vše vyslechl a případ odročil: „Rozhodnu vaši při, až se dostaví velitel Lysiáš.“²³ Pak poručil setníkovi, který Pavla střežil, ať mu ulehčí vazbu a nikomu z jeho přátel ať nebrání posloužit mu nebo ho navštěvovat.

²⁴Po několika dnech pak Felix přišel se svou manželkou Drusillou, která byla Židovka. Poslal pro Pavla a vyslechl si ho ohledně víry v Mesiáše.²⁵ Když ale Pavel mluvil o spravedlnosti, o zdrženlivosti a o nadcházejícím soudu, Felix dostal strach. „Prozatím odejdi,“ řekl mu. „Zavolám si tě, až budu mít čas.“²⁶ Přitom ovšem doufal, že od Pavla dostane nějaké peníze, aby ho propustil. Proto si ho také nechával často zavolat a hovořit s ním.

²⁷Po dvou letech Felixe v úřadu vystřídal Porcius Festus. Felix se ovšem chtěl zavděčit Židům, a tak nechal Pavla ve vězení.

Odvolávám se k císaři!

25 Tři dny poté, co se Festus ujal vlády v provincii, vypravil se z Cesareje vzhůru do Jeruzaléma.

²Velekněz a přední Židé mu tehdy oznámili žalobu proti Pavlovi. Prosili ho³ a dožadovali se té laskavosti, aby ho nechal poslat do Jeruzaléma (chystali totiž léčku, že ho po cestě zabijí).⁴ Festus odpověděl: „Pavel je ve vazbě v Cesareji, kam se sám chystám brzy odjet.“⁵ Ať se tam vaši zástupci vypraví se mnou, a pokud ten muž provedl něco zlého, ať ho žalují.“

⁶Poté, co mezi nimi strávil nějakých deset dní, vrátil se do Cesareje. Druhého dne zasedl k soudu a poručil, ať předvedou Pavla.⁷ Jakmile se dostavil, obstopovali ho Židé, kteří přišli z Jeruzaléma, a vznášeli proti Pavlovi mnohá a těžká obvinění, která však nemohli dokázat.⁸ Pavel se hájil: „Ani proti židovskému Zákonu ani proti chrámu ani proti císaři jsem se v ničem neprovinil.“

⁹Festus, který se chtěl zavděčit Židům, Pavlovi odpověděl: „Chceš jít do Jeruzaléma a tam být ohledně toho přede mnou souzen?“¹⁰ Pavel na to řekl: „Stojím před císařským soudem, jemuž podléhám. Židům jsem nijak neublížil, jak sám velmi dobře víš.“¹¹ Jsem-li skutečně vinen a spáchal jsem něco, zač si zasloužím smrt, neodmítám zemřít. Jestliže však na tom, z čeho mě obviňují, nic není, nikdo mě jim nemůže vydat. Odvolávám se k císaři!“¹² Festus to probral se svými poradci a odpověděl: „K císaři ses odvolal, k císaři půjdeš!“

Festus a Agrippa

¹³Za několik dní do Cesareje dorazil král Agrippa s Beniké, aby pozdravili Festa.¹⁴ Zdrželi se tam delší dobu, a tak Festus králi vyprávěl o Pavlovi při: „Felix tu zanechal jednoho vězně.“¹⁵ Když jsem byl v Jeruzalémě, vrchní kněží a židovští starší mi o něm řekli a žádali jeho odsouzení.¹⁶ Odpověděl jsem jim, že Římané nemají ve zvyku vydávat člověka na smrt, aniž by obžalovaný stanul svým žalobcům tváří v tvář a dostal možnost hájit se

proti jejich obvinění. ¹⁷Jakmile se tu sešli, beze všech odkladů jsem příštího dne zasedl k soudu a poručil, ať toho muže předvedou. ¹⁸Když ale vystoupili jeho žalobci, nevznesli proti němu žádné obvinění, jaké bych očekával. ¹⁹Vedli s ním jen spor o nějakých otázkách toho jejich náboženství a o nějakém mrtvém Ježíši, o kterém Pavel tvrdil, že žije. ²⁰Protože se v těch věcech nevyznám, navrhl jsem mu, zda by chtěl jít do Jeruzaléma, kde by to mohl soud projednat. ²¹Pavel se však odvolal, že chce zůstat ve vazbě až do rozhodnutí Jeho Veličenstva. Nařídil jsem tedy, ať zůstane ve vazbě, dokud ho nepošlu k císaři.“

²²Agrippa Festovi řekl: „Toho člověka bych si také rád poslechl.“ „Uslyšíš ho zítra,“ odpověděl Festus. ²³Druhého dne přišli Agrippa a Bereniké s veškerou nádherou a spolu s veliteli a význačnými muži města vstoupili do jednací síně. Když byl na Festův rozkaz přiveden Pavel, ²⁴Festus zahájil: „Králi Agrippa a všichni přítomní, vidíte tu muže, o něhož mě v Jeruzalémě i zde žádala celá židovská obec s křikem, že nesmí zůstat naživu. ²⁵Shledal jsem, že neprovedl nic, za co by zasloužil smrt, ale když se sám odvolal k Jeho Veličenstvu, rozhodl jsem se ho k němu poslat. ²⁶Nemám však nic určitého, co bych o něm svému vladaři napsal. Proto jsem ho přivedl před vás a zvláště před tebe, králi Agrippa, abych po tomto slyšení měl co napsat. ²⁷Zdá se mi totiž nerozumné posílat vězně a neuvést, z čeho je obviněn.“

Před králem Agrippou

26 Agrippa vyzval Pavla: „Smíš promluvit sám za sebe.“ Pavel pokynul rukou a začal svou obhajobu: „Jsem šťasten, králi Agrippa, že se dnes mám hájit proti všem židovským obviněním právě před tebou, ³zejména proto, že jsi znalcem všech židovských zvyků a záležitostí. Proto tě prosím, vyslechni mě trpělivě.

‘Všichni Židé vědí, jaký život jsem od mládí vedl, zpočátku v mé vlasti a potom v Jeruzalémě. ⁵Znají mě odedávna a kdyby chtěli, mohou dosvědčit, že jsem žil podle nejpřísnějšího proudu v našem náboženství jako farizeus. ⁶Teď tu stojím, abych byl souzen kvůli naději v to, co Bůh zaslíbil našim otcům. ⁷Dvanáct našich pokolení ustavičně slouží Bohu dnem i nocí v naději, že dosáhnou onoho zaslíbení. Kvůli této naději mě Židé žalují, králi Agrippa! ⁸Co je podle vašeho soudu neuvěřitelného na tom, že Bůh křísí mrtvé?’

‘Sám jsem se ovšem také domníval, že se musím všemožně stavět proti jménu Ježíše Nazaretského, ¹⁰což jsem také v Jeruzalémě dělal. Z pověření vrchních kněží jsem uvěznil mnoho svatých a hlasoval jsem pro jejich smrt. ¹¹Po všech synagogách jsem je často nechával bičovat a nutil je k rouhání. Ve svém nepřítčném hněvu jsem je začal pronásledovat dokonce i v jiných městech.

¹²Jednou jsem se s plnou mocí a pověřením od vrchních kněží vypravil do Damašku. ¹³Cestou jsem, králi, uviděl světlo z nebe. I když to bylo kolem poledne, zářilo jasněji než slunce a obklopilo mě i můj doprovod. ¹⁴Když jsme všichni padli k zemi, uslyšel jsem hlas, který mi hebrejsky řekl: ‚Saule, Saule, proč mě pronásleduješ? Marně kopeš proti bodcům!‘ ¹⁵Zeptal jsem se: ‚Kdo jsi, Pane?‘ a on řekl: ‚Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ.‘ ¹⁶Zvedni se však a stůj. Ukázal jsem se ti, abych tě učinil služebníkem a svědkem toho, co jsi viděl, i toho, v čem se ti ještě ukázu. ¹⁷Budu tě vysvobozovat od tohoto lidu i od pohanů, ke kterým tě teď posílám, ¹⁸abys otvíral jejich oči, aby se obrátili od tmy ke světlu a od satanovy moci k Bohu, aby vírou ve mne přijali odpuštění hříchů a podíl mezi posvěcenými.‘

¹⁹A tak jsem, králi Agrippa, nebyl neposlušný tomu nebeskému vidění. ²⁰Začal jsem zvěstovat nejdříve v Damašku, potom v Jeruzalémě, po celé judské zemi a také

pohanům, že mají činit pokání, obrátit se k Bohu a svými skutky prokazovat své pokání. ²¹To je důvod, proč se mě Židé v chrámu chopili a pokoušeli se mě zabít. ²²Díky Boží pomoci, kterou až dodnes zakouším, tu však stojím a vydávám svědectví malému i velkému. Neříkám nic než to, co předpověděli proroci i Mojžíš: ²³že Mesiáš má trpět, jako první vstát z mrtvých a zvěstovat světlo tomuto lidu i pohanům.“

²⁴Festus však Pavlovi obhajobu přerušil: „Pavle, ty šílíš!“ vykřikl. „Tvá veliká učenost tě přivádí k šílenství!“ ²⁵„Nešílím, vznešený Feste,“ odpověděl Pavel. „Má slova jsou pravdivá a rozumná. ²⁶Král, před nímž tak otevřeně mluvím, těm věcem dobře rozumí. Jsem si jist, že mu nic z toho neuniklo, neboť se to nedělo někde v ústraní. ²⁷Věříš prorokům, králi Agrippo? Víš, že věříš.“

²⁸Agrippa mu odpověděl: „Téměř jsi mě přesvědčil, abych se stal křesťanem.“ ²⁹„Kéž by Bůh dal!“ řekl na to Pavel. „Kéž by ses nejen ty, ale každý, kdo mě dnes slyší, stal ne téměř, ale úplně tím, co já – ovšem bez těchto pout.“

³⁰Po těchto Pavlových slovech král vstal a s ním i prokurátor a Bereniké a ostatní přísedící. ³¹Cestou odtud si povídali: „Ten člověk nedělá nic, zač by si zasloužil smrt nebo vězení!“ ³²Agrippa na to Festovi řekl: „Kdyby se nedovolal k císaři, mohl být propuštěn.“

V mořské bouři

27 Jakmile bylo rozhodnuto, že vyplujeme do Itálie, světili Pavla s několika dalšími vězni setníku Juliovi z císařského praporu. ²Nastoupili jsme na adramyttskou loď, která měla plout podél pobřeží Asie, a vypluli jsme. Byl s námi také Makedonec Aristarchos z Tesaloniky. ³Druhého dne jsme přistáli v Sidonu. Julius se k Pavlovi choval vlídně a dovolil mu zajít k přátelům, aby se o něj postarali.

⁴Když jsme odtud vyrazili, museli jsme kvůli protivětru obeplout Kypr. ⁵Míjeli jsme pobřeží Kilikie a Pamfylie až do přístání v lykijské Myře. ⁶Tam setník našel alexandrijskou loď mířící do Itálie a přivedl nás na ni. ⁷Radu dní jsme se plavili pomalu a s obtížemi, až jsme se dostali naproti Knidu. Vítr nám nedovolil pokračovat tím směrem, a tak jsme obepluli Krétu podél Salmony. ⁸Po obtížné plavbě kolem pobřeží jsme dorazili na místo zvané Pěkné přístavy poblíž města Lasaia.

⁹Uběhlo už hodně času; dokonce minul i Půst a další plavba by byla nebezpečná. Pavel je proto varoval: ¹⁰„Pánové, podle mého by plavba skončila neštěstím a velikou škodou nejen na lodi a nákladu, ale i na našich životech!“ ¹¹Setník ale více důvěřoval kormidelníkovi a majiteli lodi než Pavlovým slovům. ¹²Protože přístav nebyl vhodný k přezimování, většina rozhodla, že odtud vyplují a pokusí se dorazit do Fénixu, kde by mohli přezimovat. Tento krétský přístav byl totiž obrácený k jihozápadu a severozápadu.

¹³Když se zvedl lehký jižní vítr, zdálo se jim, že se mají držet svého předsevzetí. Zvedli kotvy a pluli těsně podél Kréty. ¹⁴Od ostrova ale znenadání udeřil orkán zvaný Euroklydon ¹⁵a opřel se do lodi. Ta mu nemohla čelit, a tak jsme se nechali unášet, ¹⁶až jsme se dostali do závětrí jednoho ostrůvku zvaného Klauda. Tam jsme s vypětím sil ovládli vlečný člun ¹⁷a vytáhli ho na palubu. Lodníci pak stáhli loď lany, aby ji zpevnili. Ze strachu, aby nenarazili na Syrtskou mělčinu, spustili vlečnou kotvu a nechali se unášet dál. ¹⁸Bouře námi zmítala tak prudce, že jsme druhého dne začali vyhazovat náklad. ¹⁹Třetího dne jsme vlastními rukama vyhodili lodní výbavu. ²⁰Bouře nepřestávala zuřit ani po mnoha dnech. Nebylo vidět slunce ani hvězdy, až se nakonec ztrácela všechna naděje, že se zachráníme.

²¹Když už dlouho ani nemohli jíst, Pavel se postavil doprostřed a řekl: „Pánové, měli jste mě poslechnout. Kdybychom nevypluli z Kréty, ušetřili bychom si toto neštěstí a škodu.“²²Ted' vás ale vyzývám, abyste se vzbchopili. I když bude loď zničena, nikdo z vás nepřijde o život.²³Dnes v noci mě navštívil anděl toho Boha, jemuž patřím a sloužím, a ²⁴řekl mi: „Neboj se, Pavle, dostaneš se před císaře. A hle, Bůh se z dobroty k tobě rozhodl zachovat všechny, kdo se plaví s tebou.“²⁵Proto se vzbchopte, pánové! Věřím totiž Bohu, že vše dopadne, jak mi bylo řečeno.²⁶Musíme ale narazit na nějaký ostrov.“

²⁷Už čtrnáctou noc jsme byli unášeni napříč Adriatikem. Kolem půlnoci měli námořníci dojem, že se blíží země.²⁸Spustili olovnici a naměřili dvacet sáhů; o kousek dál ji spustili znovu a naměřili patnáct sáhů.²⁹Z obavy, abychom nenarazili na útesy, spustili ze zádi čtyři kotvy a toužebně očekávali den.³⁰Tehdy se námořníci pokusili uniknout z lodi. Pod záminkou, že chtějí natahovat kotvy také z přídi, spustili člun na moře,³¹ale Pavel řekl setníkovi a vojákům: „Pokud nezůstanou na lodi, nezachráníte se!“³²Vojáci tedy přesekli lana a nechali člun uplavat.

³³Před svítáním Pavel všechny vyzýval, aby pojedli: „Dnes je to čtrnáct dní, co samou úzkostí nic nejíte.“³⁴Proto vás prosím, v zájmu své zachrany něco snězte; nikdo z vás nepřijde ani o vlasek!“³⁵Po těch slovech vzal chléb, přede všemi vzdal díky Bohu, lámal a začal jíst.³⁶Všechny to povzbudilo a něco pojedli.³⁷(Na lodi nás bylo celkem 276 osob.)³⁸Posilnění jídlem pak sypali pšenici do moře, aby odlehčili loď.

³⁹Konečně se rozednalo. Nemohli tu zem poznat, ale viděli jakousi zátoku s plochým břehem. Na ten se chtěli pokusit s lodí najet.⁴⁰Odsekli kotvy a nechali je v moři.

Uvolnili také provazy u kormidel, přední plachtu napnuli do větru a pustili se ke břehu.⁴¹V mořské úžině však loď najela na mělčinu. Příď pevně uvízla a nemohla se pohnout, zatímco záď se třísnila pod nápořem vln.

⁴²Vojáci se rozhodli pobít vězně, aby některý neuplavala a neunikl.⁴³Setník jim ale v tom úmyslu zabránil, protože chtěl zachránit Pavla. Nařídil, aby ti, kdo umí plavat, vyskočili první a dostali se ke břehu.⁴⁴Ostatní je měli následovat – někteří na prknech, jiní na věcech z lodi. Tak se nakonec všichni v pořádku dostali na břeh.

Na Maltě

28 Když jsme se zachránili, zjistili jsme, že se ten ostrov jmenuje Malta.²Domorodci se k nám zachovali neobyčejně laskavě. Zapálili oheň a všechny nás k němu pozvali, protože pršelo a bylo chladno.³Pavel nasbíral hromadu roští. Když přikládal na oheň, zakousla se mu do ruky zmije unikající před žárem.⁴Když domorodci uviděli, jak mu od ruky visí had, řekli si: „Ten člověk je určitě vrah! Zachránil se z moře, ale Spravedlnost ho nenechala nazívu.“⁵Pavel však hada setřásl do ohně a nic zlého se mu nestalo.⁶Domorodci očekávali, že oteče anebo náhle padne mrtev. Když ale dlouho čekali a viděli, že se mu nic zlého neděje, změnili názor a začali říkat, že je to bůh.

⁷V těch místech měl pozemky přední muž toho ostrova jménem Publius. Ten nás přijal a po tři dny nás přátelsky hostil.⁸Publiův otec byl právě na lůžku sužován horečkou a úplavicí. Pavel ho navštívil, po modlitbě na něj vložil ruce a uzdravil ho.⁹Po té události začali přicházet i ostatní nemocní z toho ostrova a byli uzdravováni.¹⁰Zahrnuli nás mnoha počty, a když jsme měli vyplout, naložili nám, co jsme potřebovali.

Konečně Řím

¹¹Po třech měsících jsme odtud vypluli na alexandrijské lodi se znakem Blíženců, která na tom ostrově zůstala přes zimu. ¹²Na tři dny jsme zastavili v Syrakusách, ¹³odkud jsme pokračovali do Regia. Po jednom dni se zvedl jižní vítr, a tak jsme dalšího dne přistáli v Puteolech. ¹⁴Tam jsme našli bratry a na jejich pozvání jsme u nich týden zůstali.

A tak jsme dorazili do Říma. ¹⁵Když o nás uslyšeli tamější bratři, vyšli nám naproti až k Appiově tržišti a další ke Třem krčmám. Jakmile je Pavel uviděl, vzdal díky Bohu a nabyl odvahy. ¹⁶V Římě pak setník předal vězně veliteli gardy, ale Pavel dostal povolení bydlet v soukromí s vojákem, který ho hlídal.

¹⁷Po třech dnech Pavel svolal místní židovské představené. Když se sešli, řekl jim: „Bratři, ačkoli jsem se nijak neprovinil proti našemu lidu ani proti otcovským zvykům, byl jsem v Jeruzalémě zatčen a vydán Římanům. ¹⁸Ti mě po výsledku chtěli propustit s tím, že jsem nespáchal nic, za co bych zasloužil smrt. ¹⁹Židé však byli proti, a tak jsem byl nucen odvolat se k císaři – ovšem ne proto, abych žaloval na svůj národ. ²⁰Pozval jsem vás tedy, abychom se poznali a promluvili spolu, neboť jsem tímto řetězem spoután kvůli naději Izraele.“

²¹Odpověděli mu: „Nedostali jsme o tobě žádný dopis z Judska a nikdo z bratrů k nám nepřišel se zprávou nebo žalobou na tebe. ²²Chceme si však poslechnout tvé názory; o té sektě totiž víme, že je všeobecně odmítána.“

²³V den, který mu určili, se jich u něj doma sešlo ještě více. Vykládal jim a svědčil o Božím království a od rána až do večera je z Mojžíšova zákona a Proroků přesvědčoval o Ježíši. ²⁴Někteří se jeho slovy dali přesvědčit, ale jiní nevěřili. ²⁵Když se nemohli shodnout a začali se rozcházet,

Pavel jim pověděl ještě toto: „Duch Svátý správně řekl našim otcům skrze proroka Izaiáše:

²⁶„Jdi k tomuto lidu a řekni:

Sluchem uslyšíte, ale vůbec nepochopíte,
a zrakem uvidíte, ale vůbec neprohlédnete.

²⁷Neboť srdce tohoto lidu ztuhlilo;
ušíma ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli,
jen aby očima neviděli, ušíma neuslyšeli,
srdcem nepochopili a neobrátili se,
abych je nemohl uzdravit.“

²⁸Proto vězte, že Boží spása byla poslána pohanům. Oni uslyší!“ ²⁹Po těchto jeho slovech Židé s velikým dohadováním odešli.

³⁰Pavel pak zůstal celé dva roky ve vlastním pronájmu a přijímal všechny, kdo za ním přicházeli. ³¹Kázal o Božím království a učil o Pánu Ježíši Kristu se vši smelostí a bez překážek.